

Kl. 12.00–13.02

14.00–15.21

---

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 12 och 13 september justerades.

§ 2 Anmälan om förändringar i regeringens sammansättning

Från statsminister Stefan Löfven (S) hade följande skrivelser kommit in:

Till riksdagens talman

Entledigande av statsråd

Statsministern entledigar statsrådet Annika Strandhäll från uppdraget att vara statsråd.

Stockholm den 1 oktober 2019

Stefan Löfven

Till riksdagens talman

Förordnande av statsråd

Statsministern förordnar Lena Micko att fr.o.m. denna dag vara statsråd.

Stockholm den 1 oktober 2019

Stefan Löfven

§ 3 Anmälan om ersättare för gruppledare för partigrupp

Talmannen meddelade att Liberalernas partigrupp anmält *Maria Nilsson* som ersättare för gruppledare för partigrupp från och med den 12 augusti.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade

att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält Lena Emilsson som suppleant i skatteutskottet och i civilutskottet under Ola Möllers ledighet, Inga-Lill Sjöblom som suppleant i justitieutskottet, i civilutskottet och i utbildningsutskottet under Sanne Lennströms ledighet och Nermina Mizimovic som suppleant i konstitutionsutskottet och i skatteutskottet under Laila Naraghis ledighet samt

att Miljöpartiets riksdagsgrupp anmält Amanda Palmstierna som suppleant i civilutskottet och som ledamot i EU-nämnden samt Anna Sibinska som suppleant i utbildningsutskottet.

Talmannen förklarade valda till

suppleant i civilutskottet

Amanda Palmstierna (MP)

ledamot i EU-nämnden

Amanda Palmstierna (MP)

suppleant i utbildningsutskottet

Anna Sibinska (MP)

Talmannen förklarade vald *under tiden den 4 oktober–3 november* till

suppleant i skatteutskottet

Lena Emilsson (S)

suppleant i civilutskottet

Lena Emilsson (S)

Talmannen förklarade vald *under tiden den 21 oktober 2019–17 maj 2020* till

suppleant i justitieutskottet

Inga-Lill Sjöblom (S)

suppleant i civilutskottet

Inga-Lill Sjöblom (S)

suppleant i utbildningsutskottet

Inga-Lill Sjöblom (S)

Talmannen förklarade vald *under tiden den 7 november 2019–14 februari 2020* till

suppleant i konstitutionsutskottet

Nermina Mizimovic (S)

suppleant i skatteutskottet

Nermina Mizimovic (S)

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2019/20:7

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:7 Försäkringskassans arbete med assistans-
ersättningen

av Bengt Eliasson (L)

Interpellationen kommer att besvaras den 11 oktober 2019.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 30 september 2019

Socialdepartementet

Lena Hallengren (S)

Enligt uppdrag

Lars Hedengren

Rättschef

Interpellation 2019/20:15

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:15 Ambulanser över gränsen

av Linda Ylivainio (C)

Interpellationen kommer att besvaras den 11 oktober 2019.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 30 september 2019

Socialdepartementet

Lena Hallengren (S)

Enligt uppdrag

Lars Hedengren

Rättschef

Interpellation 2019/20:21

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:21 Beskattningen av bensin och diesel

av Edward Riedl (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 15 oktober 2019.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade enga-
gemang.

Stockholm den 30 september 2019

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

§ 6 Anmälan om uteblivna svar på interpellationer

Talmannen anmälde att följande interpellationer inte skulle besvaras på grund av Annika Strandhälls entledigande som statsråd:

2018/19:282 Socialförsäkringssystemet för företagare av Hans Rothenberg (M)
till statsrådet Annika Strandhäll (S)
2018/19:289 En tydlig sjukförsäkringsprocess av Solveig Zander (C)
till statsrådet Annika Strandhäll (S)

§ 7 Anmälan om uteblivna svar på skriftliga frågor

Talmannen anmälde att följande skriftliga frågor inte skulle besvaras på grund av Annika Strandhälls entledigande som statsråd:

2018/19:953 Omvårdnadsbidrag och övergångsregler av Anders W Jonsson (C)
till statsrådet Annika Strandhäll (S)
2019/20:65 Hög sjukfrånvaro hos kvinnor av Katarina Brännström (M)
till statsrådet Annika Strandhäll (S)
2019/20:66 Pensionärer som missar bostadstillägg av Katarina Brännström (M)
till statsrådet Annika Strandhäll (S)

§ 8 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Skrivelse
2019/20:18 till utrikesutskottet

*Svar på
interpellationer*

§ 9 Svar på interpellation 2019/20:12 om förebyggande av hedersförtryck i skolan och bortförande av barn

Anf. 1 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):
Herr talman! Amineh Kakabaveh har frågat mig vad jag avser att göra för att förmå landets lärarkår och skolmyndigheter att öka sina kunskaper genom kompetensutveckling för att stärka vaksamhet inom skolväsendet så att risken för barns bortförande och försvinnande kan förhindras. Amineh Kakabaveh har också frågat mig vad jag avser att göra för att säkerställa att barn och ungdomar får vara trygga och säkra inför skolloven och att inte en del får försvinna i hederskulturens spår samt vad jag avser att göra för att förmå skola och sociala myndigheter att samarbeta effektivare när det gäller hanteringen av hederskulturens offer när det gäller minder-

åriga innan barnen förs ut ur landet. Slutligen har Amineh Kakabaveh frågat mig om jag och regeringen avser att integrera kunskap om hedersförtryck i lärarhögskolans undervisning så att alla lärare och all skolpersonal blir bekanta med problematiken så att de kan identifiera och förebygga förtrycket.

Låt mig börja med att understryka att det inte ska finnas någon som helst plats för hedersrelaterat våld och förtryck i vårt samhälle, allra minst i skolan. Hedersrelaterat våld och förtryck är en av de mest avskyvärda formerna av förtryck. Att barn och unga förs ut ur landet och riskerar att giftas bort eller könsstympas är helt oacceptabelt och ska inte kunna ske.

Hedersrelaterat våld och förtryck är en fråga som bör uppmärksammas mer. Därför är det viktigt att det i alla lägen är tydligt att sådant aldrig accepteras. De mänskliga rättigheterna gäller alla, oavsett ålder. Av FN:s konvention om barnens rättigheter följer bland annat att barn ska skyddas mot alla former av våld och kunna åtnjuta social trygghet. Detta blir för mig som utbildningsminister inte minst en fråga om alla barns och elevers jämlika möjligheter att lära och utvecklas i skolan.

Skolan är en viktig aktör för att bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck. Den har ett demokratiskt uppdrag att ge barn och elever kunskaper om sina rättigheter. Alla som arbetar i skolan ska främja barns och elevers respekt och bejakande av grundläggande värden, till exempel jämställdhet och alla människors lika värde. Statens skolverk erbjuder skolväsendet verktyg för utvecklingsarbete, till exempel stödmaterialet *Hedersrelaterat våld och förtryck – skolans ansvar och möjligheter*, som reviderades 2018. Problematiken med skolfrånvaro kopplad till bland annat hedersförtryck tas även upp i propositionen *Samling för skolan* (prop. 2017/18:182 s. 59). I enlighet med propositionen har rektorns ansvar förtydligats när det gäller att frånvaro utreds och snarast anmäls till huvudmannen.

Att stärka arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck är en prioriterad fråga för regeringen. I januariavtalet, den sakpolitiska överenskommelse som slutits mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna, framgår att skolans arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck ska öka. En nationell plan för trygghet och studiero ska genomföras. Därtill har Skolverket nyligen redovisat uppdrag om förslag om ändringar i läroplaner för kunskapsområdet sex och samlevnad. Det uppdraget innehåller bland annat koppling till hedersrelaterat våld och förtryck. Förslagen bereds nu inom Regeringskansliet. I januariavtalet framgår även att sex- och samlevnadsundervisning ska vara en obligatorisk del i lärarutbildningarna vid universitet och högskolor.

Herr talman! Samtidigt som skolan kan och ska göra mer kan skolan inte göra allt. Samverkan med andra myndigheter och aktörer har en central betydelse. Elevhälsan och skolans arbete med orosanmälningar till socialnämnden är ett viktigt utvecklingsområde. En kartläggning visar att 70 procent av eleverna uppger att de skulle ta stöd av personal inom elevhälsan eller någon annan vuxen på skolan (Örebro universitet 2018). Regeringen har gett Skolverket och Socialstyrelsen uppdraget att genomföra ett utvecklingsarbete för tidiga och samordnade insatser för barn och unga (U2017/01236/GV). Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 januari 2021. I betänkandet *Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet* (SOU 2018:69) framhålls att det kan behöva vidtas ytterligare åtgärder för att stärka samverkan för att motverka att elever, vårdsökande med flera förs

utomlands för att ingå äktenskap eller könsstympas. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Länsstyrelsen i Östergötland har sedan 2005 regeringens nationella uppdrag att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Regeringen har också en särskild satsning inom familjekonfliktsområdet som innebär en ökad kapacitet för utrikesförvaltningen att bland annat hantera ärenden där personer förs ut ur landet och utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck. Det är i dessa sammanhang ofta fråga om personer som nödställts av sina närstående och bland annat kan riskera att utsättas för tvångsäktenskap, könsstympning, hot, tvång eller våld från familjens sida.

Regeringen har vidare fattat beslut om en sektorsövergripande nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor inklusive hedersrelaterat våld och förtryck 2017–2026. Strategin gäller även barn. Genom en rad beslut och pågående arbete tar vi flera viktiga steg framåt i kampen mot hedersrelaterat våld och förtryck. Den kampen kommer att fortsätta tills varje människa har makten att bestämma över sitt eget liv.

Anf. 2 AMINEH KAKABAVEH (-):

Herr talman! Tack, statsrådet, för ett utförligt svar och en rad viktiga redogörelser för vad regeringen ska göra!

Det finns ingen tvekan om regeringens vilja och ambitioner att satsa och göra saker på området, men så länge lagar och förordningar inte implementeras och följs upp kommer barn, särskilt unga flickor och tonårspojkar, tyvärr att vara offer för myndigheternas handfallenhet och bristande samverkan och samarbete.

Jag för min del är intresserad av barnens villkor och vill veta hur det går för dem. Jag är naturligtvis också intresserad av vad våra myndigheter och ämbetsverk gör för att förhindra att barn far illa i demokratin. Skolan ska, precis som ministern var inne på, vara en fri arena där barn kan känna sig trygga.

Dessvärre är det inte första gången vi får rapporter från medier om att barn förs ut ur landet. Det har varit ett trettiotal bara efter sommarlovet. Före sommaren kom jag själv i kontakt med några flickor som i samband med sommarlovet skulle bli bortlovade i föräldrarnas gamla hemländer. Föräldrarna har lämnat dessa länder men vill helst ha barnen kvar där.

En del tonårspojkar förs bort därför att föräldrarna helt har misslyckats med uppfostran, på grund av gängkriminalitet eller därför att föräldrarna inte vill att den svenska demokratin ska gälla deras barn. De vill inte att barnen ska kräva samma rättigheter. Det finns lite olika aspekter på denna fråga, men när det gäller flickor är det tvångs- och barnäktenskap. Man vill gifta bort dem innan de blir 18 år, fast vi har en lag som förbjuder detta.

Socialtjänsten, där mina kollegor jobbar, har det tyvärr ofta stressigt och jobbigt, och det brister i deras förebyggande arbete. Jag har själv varit socialarbetare och kommunpolitiker och har många gånger lyft upp frågan om barn som försvinner ut ur landet, men socialtjänstens åtgärder upphör så fort barnet är i utlandet. Där är skolan helt handfallen. Jag tycker att det borde finnas viten och att skolan ska kräva tillbaka barnen, men så länge barnen inte är aktuella hos socialtjänsten eller socialnämnden kommer de att fara illa i andra delar av världen. Detta är allvarligt.

Jag har sedan 2008 på olika sätt i denna kammare lyft upp att barn försvinner varje år. Många barn som finns i religiösa eller privata skolor vet vi inte mycket om, utan det är mest de kommunala skolorna som man har insyn i. Det är viktigt att poängtera detta. Den enda satsning som regeringen har gjort och som jag själv varit involverad i genom Varken hora eller kuvad var den satsning som UD fick i uppdrag att göra i Amman och Nairobi, där de hade personal för att hjälpa barn som redan förts ut ur landet.

För att förebygga och stödja måste samarbetet och samverkan öka. Barns signaler måste tas på allvar av skolan, som ska anmäla till socialtjänsten, som också måste ta dem på allvar. Jag hoppas att regeringen kommer att göra en satsning där så fort som möjligt.

Anf. 3 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag vill börja med att be om ursäkt för mitt långa interpellationssvar. Jag tycker att de bör hållas lite kortare än vad jag gjorde den här gången. Skälet är att en redogörelse för alla insatser som har gjorts och alla insatser som är på gång tar lång tid.

Jag kan hålla med Amineh Kakabaveh om flera saker som kommer fram i ledamotens inlägg. Först och främst: De insatser som görs av myndigheter och ämbetsverk och som regeringen tar initiativ till är bara värda precis lika mycket som effekten för de barn som finns där ute. Där har Amineh Kakabaveh helt rätt. Dessa insatser måste granskas underifrån, från barnens perspektiv.

Samtidigt måste de insatser som regeringen gör för att säkerställa att insatserna kan nå barnen ta formen av uppdrag, olika former av lagstiftnings- eller förordningsändringar eller anslag. Detta må låta byråkratiskt, men det är på detta vis vi hjälper socialarbetare, kuratorer i skolorna, elevhälsopersonal, de eldsjälur som arbetar på till exempel Länsstyrelsen Östergötland och alla medarbetare på Utrikesdepartementet som under sommaren har jobbat extra för att säkerställa att barn inte ska föras bort och för att de barn som riskerar att föras bort ska ha någonstans att vända sig om de inte får hjälp någon annanstans.

Insatserna måste alltså granskas nedifrån. Jag som har följt denna fråga under ett stort antal år kan säga att samhällets insatser har ökat. Samhällets insikter om att hedersproblematiken är stor och om det enorma förtrycket den kan innebära, inte bara för enskilda personer utan för hela grupper, tas på ett mycket större allvar i dag. Jag är stolt över att ha varit med om denna utveckling men också ganska sorgsen när jag tänker på hur många av oss i Sverige historiskt har tagit alltför lätt på dessa frågor.

De insatser som har gjorts är många. Det handlar om skärpt lag för skolfrånvaro, och där vill jag påpeka att lagstiftningen gäller både kommunala skolor och fristående skolor, också skolor som har en konfessionell inriktning.

De samordnade insatser som Skolverket och Socialstyrelsen arbetar med är viktiga för att ge dem som arbetar i skolan och socialtjänsten kunskaper och verktyg. Det uppdrag som har gått till Skolverket om att motverka heder har resulterat i en ny och reviderad upplaga av den viktiga bok som togs fram för några år sedan på Skolverket och som jag genom personliga erfarenheter vet har fått stor betydelse för många i skolans värld.

Vi jobbar med att förbjuda barnäktenskap. Det är en lagstiftning som tog sin tid men som nu finns på plats. Vi arbetar också med olika former av lagskärpningar när det gäller såväl brott med hedersmotiv och barnäktenskap som barn som förs ut för de ändamål som Amineh Kakabaveh tar upp.

Jag vill nog hävda att mycket görs, men jag håller helt med om att ännu mer måste göras. Och jag håller fullständigt med Amineh Kakabaveh om att insatserna bara är värda så mycket som de spelar roll för flickorna och pojkarna där ute.

Anf. 4 AMINEH KAKABAVEH (-):

Herr talman! Tack, statsrådet!

Jag instämmer i att många saker har gjorts och kommer att göras, men jag tycker fortfarande att det brister i många skolor. Det är till exempel hårt arbete, mycket stök och problem, och ibland har man inte ens en kurator. Det är mycket skolpersonal som sjukskrivs, och när andra kommer in känner sig barnen inte trygga. Om de har hedersproblematik kan de inte berätta för vem som helst. Det gäller tryggheten för många barn och unga.

Jag rör mig mycket i skolor, men de skolor där insatser mot hedersförtryck och samhällets information om demokratiska fri- och rättigheter ska finnas släpper aldrig in sådana debatter. Jag menar de skolor som till och med S:s kongress har beslutat ska förbjudas. De är hedersväxthus. I många av dessa religiösa och privata skolor kontrolleras flickornas sexualitet och beteende, och pojkarna ska kontrollera sina systrar och andra kvinnliga släktingar. Där måste man förebygga, och myndighetsarbete är viktigt. Vår röst, våra lagar och våra värderingar skyddar barn, kvinnor och unga och är viktiga, men vi måste signalera att det inte går att öppna sådana skolor och andra verksamheter med skattemedel.

Det blir helt kontraproduktivt. Å ena sidan gör vi allt för att förebygga, men å andra sidan vet vi inte ens vad som försiggår i dessa skolor. Det gäller både storstäder och mindre orter. Jag har själv blivit kontaktad av flera kuratorer ute i landet, där man anställer hemspråklärare och skolpersonal som kontrollerar flickorna. Så fort en flicka skrattar högt rapporteras det hem, och detsamma om hon pratar med en kille. Dessa föräldrar blir varnade om att deras barn inte betar sig som de ska bete sig i hederskultur-ens spår. De kontrolleras och förs ut ur landet.

Det är detta jag menar att man måste vara väldigt uppmärksam på. Det spelar ingen roll att vi har alla lagar på plats om de inte implementeras. Det jag berättar om finns; det rapporterar lärare och kuratorer ute i landet. Jag fick åtta sidor brev efter den interpellation jag väckte. Några skolor varnade och sa: Amineh, detta är mycket större än så – vilken tur att det lyfts fram! Detta måste gå ut som signal till alla skolor.

Många myndigheter kommer inte heller in i skolorna. Många skolor vet inte ens att vi har en stark myndighet i Östergötland som jobbar med detta. I många skolor där detta behövs gör ideella krafter jättemycket av det arbete som skolan och myndigheterna faktiskt ska göra. Samarbetet mellan socialtjänsten och skolan är väldigt avgörande för att vi ska kunna skydda de här barnen. När ett barn är omhändertaget enligt LVU eller aktuellt hos socialtjänsten ska det inte kunna föras bort. Vi måste på något sätt hitta en lösning på detta – hota föräldrarna om att de måste hämta tillbaka sina barn och aldrig föra ut dem ur landet.

Anf. 5 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag anser att det är ett privilegium att driva skola i Sverige. Den som är huvudman för en skola, oavsett om det är en kommun eller en fristående huvudman, har fått samhällets mycket stora förtroende att ansvara inte bara för kunskap och bildning utan även för säkerhet och trygghet – liksom att följa de lagar och bestämmelser som finns för svensk skolverksamhet. När det gäller de frågor Amineh Kakabaveh ställer här gäller dessa lagar exakt lika mycket i kommunala skolor som i fristående skolor. De gäller fristående skolor med konfessionell inriktning och fristående skolor utan konfessionell inriktning. Lagarna ska förstås följas.

Jag är väldigt stolt över det januariavtal som regeringen – eller regeringspartierna, om man ska vara riktigt formell – har ingått tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna. I januariavtalet har vi förbundit oss att stärka elevhälsan. Vi har förbundit oss att se till att det finns resurser som går till våra offentliga verksamheter, såsom skolan, och vi har sagt att de resurserna ska öka. De ska öka i jämn takt under mandatperioden. Det är nämligen precis som Amineh Kakabaveh säger: Detta arbete är kostsamt och besvärligt, och det kräver att skolpersonal får de resurser som behövs. Det behöver också finnas tillgång till elevhälsa, till exempel kuratorer, på skolorna.

I den budget som lades på riksdagens bord för bara några veckor sedan föreslog vi också ett likvärdighetsbidrag, som vi förstärker så att det nästa år blir 4,9 miljarder och året därefter 6,2 miljarder kronor. Detta likvärdighetsbidrag ska gå till skolan, och det är utformat på ett sådant sätt att de skolor där behoven är som störst – och det gäller just de skolor som Amineh Kakabaveh talar om här – ska få de största resurserna.

I januariavtalet har vi även bestämt oss för att vi vill förbjuda etablering av fristående skolor med konfessionell inriktning. Det är ett beslut jag är väldigt glad över, och jag kommer att arbeta hårt för att det ska bli verklighet. Amineh Kakabaveh påminde om Socialdemokraternas kongressbeslut att säga nej till samtliga religiösa friskolor. I januariavtalet tar vi, enligt mig och mina socialdemokratiska glasögon, ett bra steg på vägen genom att arbeta med att förbjuda nyetablering av religiösa friskolor.

Sist men inte minst, herr talman, ingår det i januariavtalet att vi ska ta fram striktare, ordentligare och stramare regler för hur religionsutövningen får gå till inom ramen för utbildningen i de friskolor som i dag är konfessionella friskolor. Här finns ett behov av uppstramning.

Oavsett allt detta är det dock redan i dag så att lagar och bestämmelser gäller. Jag vill verkligen uppmana alla som lyssnar till debatten att ta den här frågan på det stora allvar som Amineh Kakabaveh gör. Är det så att det uppstår misshälligheter och att någon i den så kallade hederns namn förtrycker barn i svensk skola – anmäl! Skriv till Skolinspektionen och huvudmannen! Hör av er till polisen! Var med och bidra till att det här oskicket försvinner inte bara från det svenska samhället utan, från min utgångspunkt, från den svenska skolan!

Anf. 6 AMINEH KAKABAVEH (-):

Herr talman! Tack för det engagemang som visas här, statsrådet! Det är väldigt bra uppmaningar, men jag tänker så här: Om huvudmannen eller skolan själv har dessa attityder och värderingar, det vill säga att attityderna

finns i redan etablerade skolor, ska vi då låta barn flyttas dit från kommunala skolor på grund av föräldrarnas rädsla att barnen ska leva som alla andra barn?

Skolan ska vara en frizon där flickor ska kunna leka, skratta och faktiskt även prata med killar på samma villkor som andra. Det offentliga rummet ska gälla alla barn. Tyvärr kommer jag dagligen i kontakt med flickor som antingen har gått i konfessionella skolor eller också går där, och där finns detta i själva skolan. Det finns personal där som har ett slags kontrakt med barnens föräldrar om att rapportera hur barnen betar sig. Detta förekommer alltså redan i de skolor som ni i alla fall än så länge inte vill ta bort, statsrådet. Skadan är redan skedd.

Vi har redan ett trettiotal barn som har försvunnit. Jag var i Uppsala i förra veckan, och där pratade man om ett antal. Detsamma gäller Östergötland, och det förekommer i Göteborgsregionen och i Malmöregionen. Detta förekommer överallt – med vårt, skolornas och myndigheternas goda minne. Dessa barns föräldrar, som har flytt från krig och fattigdom för att barnen ska få växa upp i en demokrati och få en utbildning, stannar här och skickar sina barn till släktingar de inte ens känner.

Jag hoppas att vi kommer att ta tag i detta så fort som möjligt. De här barnen ska komma tillbaka.

Anf. 7 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Jämställdhet är något som inte ska komma enbart några till del, utan det ska komma alla till del. I den svenska skolan, där jämställdhet är en av de bärande delarna i den värdegrund som gäller för samtliga skolor och all undervisning, ska jämställdhet inte vara ett privilegium enbart för några. Jämställdhet ska inte vara förbehållet barn som är upp-vuxna i vissa skolor eller i vissa familjer, utan det ska vara någonting som tillförsäkras alla flickor och alla pojkar i vår svenska skola.

Jag vill passa på att hylla de vardagens hjältar som arbetar i vår socialtjänst och inte minst i våra skolor och som är de vuxna som barn i dag faktiskt vänder sig till. Vi ska komma ihåg att de barn vi talar om ofta har förtroende för vuxna i sina skolor och att de ofta vänder sig till dessa vuxna. Det görs ett fantastiskt arbete där ute, men de som utför detta arbete behöver resurser. De behöver bra lagstiftning och en kompetensbas. De behöver kunskaper och bra metoder. Inte minst behöver de hela samhällets stöd i sitt viktiga arbete med att säkerställa att svensk skola finns där för alla barn, inte bara för några, när de verkligen behöver den.

Sist, herr talman, vill jag ta tillfället i akt att tacka Amineh Kakabaveh för det stora arbete hon inte bara har gjort utan fortsätter att göra. Jag ser fram emot att Amineh Kakabaveh fortsätter att agera blåslampa i den här frågan. Den är väldigt viktig, och vi måste alla se till att dra vårt strå till stacken. Tack, Amineh Kakabaveh, för det arbete du har utfört och kommer att utföra!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 8 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Hans Rothenberg och Jens Holm har ställt ett antal frågor gällande elsparkcyklar.

Regeringen har i dag beslutat att ge Transportstyrelsen i uppdrag att utreda behov av förenklade regler för eldrivna enpersonsfordon i syfte att skapa säkrare trafikmiljö.

Jag ser fram emot underlag från Transportstyrelsen och en bra dialog med kommunerna. Om det behövs reglering är jag beredd att agera.

Anf. 9 HANS ROTHENBERG (M):

Herr talman! Tack för svaret, ministern! Om det här hade varit radio-programmet *På minuten* skulle ministern ha klarat sig med mycket god marginal.

Den interpellation som jag har ställt angående elsparkcyklar i stadsmiljöer skrev jag i början av sommaren. Sommaren kom emellan, och det blev en del fördröjningar i svaret. Här står vi nu, fyra månader senare. Under den här tiden har, precis som ministern påpekade, också regeringen agerat.

Jag tycker att det är viktigt att vi tar den här diskussionen i Sveriges riksdag, för detta är ett fenomen som har uppstått på kort tid och som engagerar de flesta människor som vistas i någon form av stadsmiljö i Sverige. De många elsparkcyklar som på kort tid har placerats ut i svenska städer har mött blandade reaktioner. Det beror dels på deras framfart, ofta i hög hastighet, på gång- och cykelbanor, dels på att de står parkerade eller ligger slängda huller om buller på trottoarer och fria ytor där de är i vägen.

Själva konceptet med de utplacerade elsparkcyklarna är att de enkelt ska kunna nyttjas via en appfunktion i telefonen. Efter användandet är det bara att ställa ifrån sig elsparkcykeln var som helst, utan att bry sig mer om den. Gott så, kan det låta.

Men det bristfälliga ansvarstagandet och handhavandet av dessa fordon från såväl dem som tillverkar som ägarna och användarna verkar inte vara av övergående karaktär. Just detta bristande ansvar, herr talman, för elsparkcyklarna och deras nyttjande är pudelns kärna.

Detta hur de framförs, men inte minst hur de lämnas kvar efteråt, skapar allmän irritation och även hinder och faror i trafiken. De skapar oreda såväl på gångytor som i körfält. Nyligen, eller i somras – när jag skrev detta var det nyligen – var det första dödsfallet i Sverige där en elsparkcykel var inblandad ett faktum.

Efter att nu ha tagit in magnituden av ministerns svar på min interpellation är jag glad över att regeringen tar tag i frågan. Men jag skulle vilja ställa ytterligare en fråga. Ministern svarar att regeringen har givit Transportstyrelsen i uppdrag att utreda behov av förenklade regler. Är det förenklade regler som är det vi bäst behöver vad gäller elsparkcyklarna? Jag skulle nog gärna vilja säga att det är skärpta regler vi behöver.

Hans Cassepierre, utredare för Transportstyrelsen, sa i samband med dödsolyckan i Helsingborg i somras: Det här är ett fordon som inte ska vara i trafiken. Nu har Transportstyrelsen fått i uppdrag av regeringen att se över detta noggrant.

Svar på
interpellationer

Personligen skulle jag vilja säga att det finns mycket som behöver göras. Det behöver göras en egen klassning för de här fordonen. Man behöver se över hastighetsbegränsningar som också blir möjliga att följa upp. Det måste finnas skydd för användarna, en hjälm eller dylikt. Det behövs en åldersbegränsning. Det här är ett fordon – inte en leksak. Mopederna får man köra när man är 15 år. Elsparkcyklarna ser vi tioåringar köra omkring med.

Det måste också finnas ett tydligt ägaransvar. Vem ansvarar före, under och efter färd? Det behöver också finnas ordnade parkeringsförhållanden. Det kanske behövs en registrering av fordonen. Det vet vi inte, men det kanske utredningen kommer fram till. Kommunerna bör få ökade möjligheter att begränsa och förbjuda olovlig utplacering av fordonen.

Det här vill jag gärna höra ministrernas kommentarer till.

Anf. 10 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag vill tacka ministern för svaret. Men jag tycker att det var ett väldigt knapphändert svar, precis som Hans Rothenberg från Moderaterna sa i sin kommentar. Jag hoppas på mer utförlig information om vilka åtgärder regeringen ämnar vidta.

Jag vill också tacka Hans Rothenberg och Moderaterna för att ni också vill agera i frågan så att vi kan få ordning och reda på våra vägar. Inte minst här i Stockholm har vi under sommaren praktiskt taget sett ett kaos skapat av dessa elsparkcyklar, elskotrar eller vad man nu vill kalla dem. Här i Stockholm har vi åtta olika kommersiella bolag som konkurrerar med varandra. Det är tusentals cyklar som ställs ut, och precis som Hans Rothenberg tidigare sa kan de ställas ut var som helst och också lämnas var som helst.

Det innebär en stor frihet för dessa bolag att kunna erbjuda sina tjänster i en begränsad urban miljö, där väldigt mycket annat ska få plats. Därför blir det en begränsning för alla oss andra, inte minst för dem som är funktionshindrade, när vi ska ta oss fram i stadsmiljön.

Ibland sägs det att elskotrarna är miljövänliga. Det skulle de möjligtvis kunna vara om de på något vis inkluderades i det allmänna kollektivtrafiknätet. Då skulle man kunna åka den sista kilometern med elskotern i stället för att vänta på en buss med dåliga avgångstider eller liknande.

Det är ett stort problem i dag att vi inte har någon egen klassificering av dessa fordon. Precis som har sagts klassas de i dag som cyklar, och man kan därför åka på dem utan åldersgräns, utan hjälm, på cykelbanor och till och med på trottoarer där fotgängare ska vara, givet att man håller det som kallas för gånghastighet.

Därför anser jag att det skulle vara till stor hjälp med en separat klassificering av dessa fordon så att vi kan få bättre ordning på detta. Jag skulle direkt vilja fråga ministern om det är inom lagen för vägdefinitioner eller inom trafikförordningen som klassificeringen sorterar. Behöver vi ändra lagen för att få en egen klassificering, eller skulle regeringen kunna gå fram direkt med trafikförordningen?

Jag skulle också vilja fråga ministern vad kommunerna egentligen kan göra för att få en bättre ordning på detta. Vi har ordningslagen, och kommunerna utfärdar lokala ordningsföreskrifter. Kan våra kommuner till exempel med stöd av ordningslagen vidta tillräckliga åtgärder för att det ska bli ordning och reda? Kan man exempelvis se till att det här blir tillståndspliktig verksamhet? Om man har en food truck och säljer mat måste man

ha tillstånd från kommunen och får betala en viss summa för det. Det skulle kunna vara på samma sätt med elskotrarna. Men de ställs bara ut hur som helst.

Vad anser ministern om detta? Är ordningslagen ett tillräckligt verktyg för våra kommuner, eller behöver detta justeras på något vis?

Jag skulle också vilja ställa en fråga angående att ministern säger att det behövs förenklade regler och att man har gett Transportstyrelsen ett uppdrag. Är det inte skärpta regler vi behöver?

Såvitt jag har förstått håller ju Transportstyrelsen redan på med ett utredningsarbete. Är det här ett extra utredningsarbete? Och när ska Transportstyrelsen vara färdig med sin utredning om detta?

Anf. 11 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Tack till både Hans Rothenberg och Jens Holm för engagemanget! Jag uppskattar det verkligen.

Den kraftiga expansion vi har sett av elsparkcyklar eller e-scooters har varit den stora frågan i många av Europas länder och även i andra delar av världen. Även om det inte var som i *På minuten* tror jag att alla förstår att skälet till att det blev ett kortfattat svar är att det var i dag vi fattade beslut om uppdraget till Transportstyrelsen. Det är alltså först nu vi kan offentliggöra det.

Låt mig berätta lite mer om uppdraget. Det är ett brett uppdrag till Transportstyrelsen att beskriva både de regelverk som finns i dag och vilka utmaningar som finns för elsparkcyklar. Men det gäller också generellt eldrivna enpersonsfordon. Det finns ju flera olika kategorier som nu växer fram på marknaden.

Det handlar naturligtvis om att identifiera och utreda behovet av regeländringar, och det är inte bara förenklade regler. Jag ser fram emot att det också kan bli förslag om skärpningar eller annan typ av reglering som inte finns på bordet i dag.

Det handlar givetvis om regler om flyttning av fordon, vilka konsekvenser detta får för stadsplanering och inte minst om det kan införas nya krav på uthyrare vad gäller både information och tillståndsplikt för uthyrning av elsparkcyklar.

Det är ett brett uppdrag, och det görs på förekommen anledning. Vi har sett hur en ganska kraftig expansion av antalet elsparkcyklar, inte minst i Stockholm, har lett till en oordning och oreda på gator och vägar. Det har skapat en osäkerhet bland andra trafikanter, och det har lett till ökat antal olyckor. Den senaste statistiken säger att det är 363 olyckor, varav 1 dödsolycka och 14 allvarliga olyckor, så det är klart att vi måste agera.

I huvudsak ligger ansvaret att agera på kommunerna. Jag är bekymrad över att inte alla kommuner använder de verktyg som står till buds. Det är ett svar till Jens Holm: Det är klart att man kan använda ordningslagen för att också göra lokala föreskrifter. Det har man inte gjort i den utsträckning som står till buds. Inte minst i Stockholm skulle man ha kunnat ha en bättre ordning om man använde de medel som står till buds.

Givetvis ligger det också ett ansvar på uthyrningsföretagen. I Stockholm tror jag att det är åtta bolag som marknadsför sina tjänster. Gör man det aggressivt och på ett sätt som leder till att det inte uppfattas som att det sker ordnat utan skapar osäkerhet och oordning leder det till risk för populistiska krav på att förbjuda elsparkcyklar. Det gagnar inte branschen.

Branschen har därför ett ansvar att se till att etableringen av elsparkcyklar fungerar på ett bra sätt.

Med det sagt: Elsparkcykeln är både älskad och hatad. Det är många som irriterar sig på den och tycker att den ställer till bekymmer i stadsmiljön. Men den är också ett välkommet tillskott för att fler ska kunna ta sig fram och för att få en ökad mobilitet, inte minst i stadscentrum.

Låt oss därför se till att vi får tydliga regler för användningen av elsparkcykel och en ordentlig dialog med branschen. Vi måste också se till att kommunerna tar sitt ansvar och får ett klargörande av vilka regler som står till kommunernas förfogande. Det handlar också om ett behov av förändringar, inte minst vad gäller klassificeringen. Här har Jens Holm rätt; man ska i så fall använda sig av lagen om vägdefinitioner.

Regeringens ambition är att skapa ordning och reda, inte att förbjuda elsparkcyklar. Vi vill se till att kommunerna och branschen tar sitt ansvar, och vi ska utreda och skapa bästa grund för en reglering av användningen. Därför ser jag fram emot Transportstyrelsens första delredovisning som kommer i mars 2020.

Anf. 12 HANS ROTHENBERG (M):

Herr talman! Låt mig plocka lite i rubrikfloran vad gäller dessa fordon: ”Två skadade i krock mellan elsparkcykel och buss”, ”Hastighetsbegränsning för elsparkcyklar efter olyckor”, ”Felparkerad elsparkcykel risk för synskadade”, ”Inför krav på hjälm för att köra elsparkcykel”, ”Unga misstänks för rå misshandel med elsparkcykel”, ”Elsparkcyklar inslängda hos sälarna i dammen i Slottsskogen” och ”Gifter läcker från elsparkcyklar som slängs i vattnet”.

Detta är lite grann vad det handlar om. Under mitt liv som inbiten cyklist har jag aldrig varit med om den typen av rubriker om misshagligt framförande av icke elektrifierade cykelfordon.

Jag återkommer till ägaransvaret. När det inte finns lockar det till vårdslöst beteende och till att man gör sig av med dessa fordon på ett i många sammanhang ganska fantasifullt sätt.

De kan också köras överallt – mot körriktningen, på trottoarer, i cykelbanor och på vanliga gator. Hastigheten är också en faktor i sammanhanget.

En annan dimension är den dagliga uppsamlingen av elsparkcyklarna. Det görs med lastfordon som med hjälp av gps irrar omkring och försöker plocka upp fordonen för service och uppladdning. Dessa lastfordon skapar avgaser och utsläpp. Miljönyttan blir därmed mer begränsad än om det hade funnits ordnade uppställningsplatser för sparkcyklarna.

De massproducerade elsparkcyklarna är billiga i inköp och har en kort livslängd. Därmed finns ett begränsat incitament att vårda desamma, då det från början ligger i kalkylen att de raskt ersätts av nya apparater.

För funktionshindre, framför allt synskadade, är dessa slängda fordon ett reellt hinder för framkomlighet och orsakar skador.

Detta har nu pågått så länge att man har kunnat samla på sig ett ganska gediget fotoregister över kreativa hanteringar av elsparkcyklar, mitt i gångbanor med mera. Men jag ska inte ge mer inspiration till dem som vill parkera fel.

Ur folkhälsoperspektiv är det dessutom ett direkt nedköp att rulla sig fram i stället för att gå eller cykla.

Nu låter jag som den där gnällige gubben som jag en gång i tiden sa att jag aldrig skulle bli. Men ibland kan man ta sig en liten frihet, och det är värt att påtala dessa brister. Det finns många människor som inte bor på orter där dessa fordon är utplacerade, och då kan denna debatt synas vara överflödig. Men förr eller senare kommer de, och jag skulle önska att kommande utplaceringar har en helt annan ordning.

Det finns några plusfaktorer. I Göteborg har cykelstölderna minskat. Å andra sidan har antalet rån med elsparkcyklar ökat. Det finns alltså ett nollsummespel.

En ägare till en bil hålls ansvarig även om den används av en annan person som till exempel kör rattonykter. Ägare till elsparkcyklar kan inte hållas utan ansvar när deras fordon nyttjas av andra i trafiken.

Vi ska inte begränsa ägandet av eller förbjuda elsparkcyklarna. Jag är glad över att regeringen har tagit ett initiativ, och jag tror att vi skulle kunna hjälpas åt. Jag har skrivit en motion som nu går in i riksdagens arkiv, och den får regeringen gärna hämta ytterligare inspiration av i sitt vidare arbete.

Anf. 13 JENS HOLM (V):

Herr talman! Nu fick vi lite mer kött på benen från ministern, vilket var bra. Till Hans Rothenberg vill jag säga att det även kommer en motion från Vänsterpartiet på detta område. Det är ju fantastiskt om vi från höger till vänster kan vara relativt överens om att vi behöver mer ordning och reda vad gäller elskotrarna på våra gator.

Jag välkomnar att ministern är så tydlig med hur våra kommuner med stöd av ordningslagen kan utfärda lokala föreskrifter för att få bättre ordning på elskotrarna på våra gator. Jag hoppas verkligen att representanter för Stockholms stad, Göteborg, Malmö och andra lyssnar på denna debatt och inte väntar tills vi har agerat i regering och riksdag. De måste förstå att de själva på kommunal nivå till stor del kan styra upp denna verksamhet. Kaoset, olyckorna och begränsningen av framkomligheten sker ju på kommunernas marker och i deras gatunät. Jag hoppas därför att de börjar agera redan nu.

Denna verksamhet regleras av vissa lagar, och när lagen om vägdefinitioner stiftades kunde man förstås inte veta att vi 20 år senare skulle ha elektriska sparkfordon på våra gator. Jag ser därför fram emot ett utredningsförslag om en separat klassificering av dessa fordon.

Låt mig också understryka att det redan har gjorts en utredning. Den finansierades av Trafikverket, och den ligger på Trafikverkets hemsida och heter *Eldrivna enpersonsfordon*. Redan i sammanfattningen skriver man att en separat klassificering vore önskvärd.

Jag tycker att det är bra att den utredning som ministern nu har beställt har ett sådant brett uppdrag att i princip alla aspekter av elsparkcyklarna täcks. Det är väldigt bra. Jag tycker till exempel att krav på uthyrare och krav på tillståndsplikt är oerhört viktigt. På det sättet kan man också ställa krav på uppställningsplatser och återlämningsplatser för dessa elskotrar och förhoppningsvis se till att de kompletterar kollektivtrafiksystemet så att man kan få den miljönytta som dessa fordon skulle kunna bidra med.

Jag tycker också att det var bra att ministern tog upp flytt av fordon. Vi har i dag en gammal lag som jag tror heter lagen om flyttning av fordon. Den innebär att det måste fattas ett separat myndighetsbeslut för varje omhändertagande av dessa elsparkcyklar. Det är oerhört omständligt, så jag hoppas att man kommer till rätta även med detta.

Herr talman! Det som jag har en fundering kring är tidsplanen. Ministern sa att det ska ske en delrapportering i mars 2020. Jag tror att det är oerhört viktigt att vi har nya bestämmelser på plats före sommaren 2020. Kan ministern lova att vi har det? Det kaos och de risker för säkerheten och framkomligheten som vi har sett under den här sommaren vill jag aldrig uppleva igen.

Anf. 14 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Jag tackar både Jens Holm och Hans Rothenberg. Vi märker ju att vi är överens både om de utmaningar som finns och om de möjligheter som finns.

Jag kommer att träffa branschen för att tala med dem såväl om deras perspektiv som om deras ansvar för att inte hamna i en situation där en aggressiv etablering och brist på ansvarstagande leder till krav på att förbjuda elsparkcyklar. Det tror jag vore olyckligt. Vi har sett den tendensen i andra städer ute i världen. Till och med på Manhattan var elsparkcyklar förbjudna, men det kommer att förändras framöver.

Jag ska naturligtvis också läsa motionerna. Detta är någonting som vi ska arbeta med brett tillsammans. Jag vill dock varna för spontana lagförslag på DN Debatt som bygger på en egen uppfattning av vad som rapporteras i medier. Detta är lagstiftning. Detta är regler som ska kunna tillämpas teknikneutralt på det som kommer efter elsparkcyklar och på andra typer av fordon. Därför behövs ett gediget underlag för de lagstiftningsförslag eller de regeländringar vi ska göra.

Jag ser naturligtvis att det är bråttom med en hel del regleringar, men jag delar också den uppfattning som Jens Holm och – tror jag – Hans Rothenberg framför om att det redan i dag finns verktyg att använda. Kommunerna kan använda ordningslagen i större utsträckning. Man kan ha tydligare dialog med uthyrningsföretagen. Man kan även vara tydlig med vilka regler som gäller i dag.

För eventuella lyssnare som följer denna debatt kan det också vara bra att veta att de regler som gäller i dag är samma regler som för cykling. Detta innebär att minderåriga ska bära hjälm, att det inte är okej att köra dessa fordon gravt berusad och att man inte ska åka två på ett enpersonsfordon. Det är ganska grundläggande, enkla regler om var man ska köra och var man inte ska köra.

Det finns också möjlighet för kommunen att göra ytterligare tillämpningsföreskrifter.

Redan i dag finns alltså ett verktyg för att göra saker. Låt oss se till att detta sker på ett ordnat sätt och på ett sätt som innebär att vi tar chansen att skapa det som i debatten brukar kallas mobility as a service, det vill säga att vi ökar mobiliteten i städer så att de sista 300 meterna till mötet inte behöver gå med bil utan kanske kan gå med en elsparkcykel.

Låt oss samtidigt vara tydliga med de risker som kan finnas, till exempel när det gäller miljöaspekter eller nedskräpningsaspekter, och se till att

kommunerna har kännedom och kunskap och tillämpar de verktyg som finns till förfogande.

Det uppdrag som Transportstyrelsen har innebär att man brett kommer att belysa flera olika aspekter. Den första rapporteringen ska komma redan i mars 2020. Sedan kommer man fortlöpande under åren framöver att kunna rapportera om olika andra delar.

Jag hoppas på en bra dialog även i fortsättningen. Jag hoppas att vi alla inser att detta fordon, som är både älskat och hatat, nog har kommit för att stanna. Låt oss se till att vi nu skapar en ordning och reda i trafiksituationen i städerna som gör att funktionshindrade kan känna trygghet, att vi får ned antalet olyckor med oskyddade trafikanter, att vi hittar en samordning där cyklar, elsparkcyklar och andra typer av fordon faktiskt kan samsas i trafiken och – framför allt – att vi inser att detta kan skapa fler möjligheter till möten mellan människor.

Men då krävs ansvarstagande från företagen och tydliga regler om vad som gäller. Då krävs ett ansvarstagande hos kommunerna och att man faktiskt tillämpar de regler som finns för uppsamling och för ordning och reda.

Då krävs naturligtvis också att vi tittar på alla möjligheter. Kanske krävs en annan definition eller att vi hittar andra möjligheter att reglera det som ska vara framtida fordon. Då talar vi om teknikneutral lagstiftning – jag vill ändå säga det. Nu är det elsparkcyklar, men om några år kan det vara någonting helt annat vi talar om. Låt oss därför hålla debatten på ett sätt som gör att vi skapar ett regelverk som också kan fungera om tre eller fem år.

Anf. 15 HANS ROTHENBERG (M):

Herr talman! Jag tror att vi är ganska överens i denna fråga. Men det är också viktigt att vi i Sveriges riksdag belyser den här frågan. Många av de problem som har funnits kring vardagscyklingen har man i åratal försökt att hantera, och det har lett till ökad trafiksäkerhet. Låt oss nu se till att detta arbete inte blir ogjort vad gäller elsparkcyklarna.

Det stora problemet med elsparkcyklarna som fordon är dock inte just detta, utan problemet är – och jag vill komma tillbaka till detta – ansvarstagandet. Ansvaret ligger på flera håll. Det ligger hos producenterna av dessa fordon, hos ägarna, som placerar ut dem, och hos användarna. Det ligger också till stor del på stat och kommun att skapa förnuftiga regler för detta.

I dag råder anarki beträffande användandet, vilket skapar stor irritation. Det behöver tas ett rejält tag. Det jag skulle vilja skicka med som en av de viktigaste punkterna i sammanhanget är att detta är ett fordon som behöver ha en egen klassning. Till sin konstruktion liknar det inte en cykel mycket mer än att det har två hjul och ett styre. Det behöver också göras någon form av åldersbegränsning som är möjlig att följa upp. Det ska vara omöjligt att missbruka det hela.

Det behöver skapas förutsättningar för parkering och för dockningsstationer. Om man löser det problemet kommer man att ha hanterat en ganska stor del av dessa underliga, fantasifulla parkeringar. Men det behövs som sagt ett ägaransvar.

Prot. 2019/20:14

3 oktober

Svar på
interpellationer

Med detta vill jag ge ministern stöd i det kommande arbetet och en spark på vägen – hellre det än en elspark i baken! Tack för debatten!

Anf. 16 JENS HOLM (V):

Herr talman! Ministern säger att han inte vill ha ett förbud utan en bättre ordning. Men jag vill understryka att det finns platser där man har förbjudit elsparkcyklar. Ministern nämnde Manhattan, och det finns även andra platser i USA. I Schweiz och i Tyskland var dessa fordon länge förbjudna. Jag anser att vi inte på något som helst sätt kan kompromissa med säkerheten och framkomligheten i våra städer; det är överordnat.

Jag vill inte heller att vi ska landa i ett förbud, men då krävs det att vi får en bättre ordning. Det är också ganska bråttom att vi får en bättre ordning. En separat fordonsklassning, en åldersbegränsning, att detta ska vara tillståndspliktig verksamhet samt att det ska vara lätt för våra kommuner att forsla bort felparkerade fordon är några, tycker jag, relativt enkla åtgärder som jag hoppas ska kunna finnas på plats före sommaren 2020. Det är då detta kommer att dra igång igen på fullt allvar.

Därför vill jag skicka med ministern något om tidsplanen. Låt inte detta bli en megautredning som pågår i flera år! Då är risken att vi kommer att stå här igen nästa sommar med likartade problem. Det finns konkreta saker som regeringen kan göra här och nu, och det hoppas jag att man kommer att göra.

Jag välkomnar också ministrerns tydliga medskick till våra kommunpolitiker och tjänstemän: Även ni kan agera. Den största delen av ansvaret för att se till att styra upp den här verksamheten ligger kanske hos er där ute. Det finns få saker som hindrar er att agera här och nu.

Jag vill tacka för denna debatt – jag tycker att den har varit väldigt intressant.

Anf. 17 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Jag tycker att det har varit en både intressant och säkert också folkbildande diskussion för dem som har följt den. Jag tror att slutsatsen är att det är ett tydligt kommunalt ansvar att undvika det vi kunde se i somras, den oordning och osäkerhet som rådde och de olyckor som faktiskt skedde. Här har kommunerna större möjligheter att agera genom att använda de regelverk som finns redan i dag. Men det handlar också om branschens ansvar, att ta ansvar för hur etableringen sker och inse riskerna med en aggressiv etableringsstrategi. Det kommer nämligen att leda till krav på att begränsa användningen av elsparkcyklar i väldigt stor utsträckning.

Det finns ett behov av nationella regler, men det ska vara nationella regler som bygger på vetenskap och fakta, inte bara enkelt utkastade idéer om hur regleringen ska vara. Det ska också vara regler som bygger på internationella erfarenheter.

Jag tror att jag hinner berätta en anekdot under min talartid. Jag var på ett ITF-forum i Leipzig. Där träffas världens transportpolitiker. Det finns ju olika perspektiv när vi träffas från hela världen och diskuterar vilka utmaningar man har som transportminister. Så råkade en minister säga: Hos oss råkar vi just nu efter denna sommar ha bekymmer med elsparkcyklar. Då skrattade alla igenkännande. Helt plötsligt handlade det inte om länders olika förutsättningar – alla hade ungefär samma utmaning. Där ser vi att

man använder olika strategier, från förbud – som sedan ofta hävs – över ganska kraftig reglering på säkerhetsområdet till ganska liberala regleringar.

I Sverige kommer säkerheten främst. I Sverige kommer behovet av ordning och reda främst. Det kommer att vara vägledande för det uppdrag som Transportstyrelsen har, samtidigt som vi ändå måste se den möjlighet det innebär att kunna använda elsparkcyklarna även framöver. Gemensamt ska vi nog se till att det blir både ordning och reda och dessutom en bra möjlighet till mobilitet i städerna även framöver.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.02 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 11 Frågestund

Frågestund

Anf. 18 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av miljö- och klimatminister Isabella Lövin, justitie- och migrationsminister Morgan Johansson, statsrådet Peter Eriksson och utbildningsminister Anna Ekström.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Miljö- och klimatminister Isabella Lövin besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Satsningar på skolan

Anf. 19 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till utbildningsminister Anna Ekström.

För Moderaterna är utbildning en viktig fråga. Vi ser med oro på att betygen i årskurs 9 sjunker och att en minskande andel elever får behörighet till gymnasiet.

Därför satsar Moderaterna nu 2 miljarder på fler undervisningstimmar. Vi satsar 350 miljoner på lovskola. Vi satsar på fler karriärlärartjänster. Vi vill tillföra mer resurser till utsatta skolor och elever som behöver särskilt stöd. Vi satsar 100 miljoner på språkförskola för barn som tidigt kommer hit som nyanlända och behöver lära sig språket.

Min fråga till utbildningsministern är vilka skolsatsningar hon avser att göra. Vi ser att ni gör en satsning på ungefär 100 miljoner. Det är ungefär

det som är pris- och lönekomensation. Vi ser inte någon större satsning utan mest omfördelning mellan olika poster.

Vi ser också att ni inte skjuter till några pengar till kommunerna, där skolorna faktiskt finns. Det ser vi med stor oro eftersom det finns risk att kommunerna måste spara mycket pengar.

Anf. 20 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Tack, Marie-Louise Hänel Sandström, för en viktig fråga! Dock är det lite ironiskt att samma dag som Moderaterna lägger fram ett budgetförslag som summerar till en lägre summa än den som regeringen står för på utgiftsområde 16 ställer Marie-Louise Hänel Sandström frågan vad regeringen avser att göra.

En viktig sak handlar om resurserna till skolan. Där skjuter regeringen tillsammans med Centern och Liberalerna till 5 miljarder i en förstärkning av den kommunala ekonomin. Vi satsar nästa år 4,9 miljarder och året där- efter 6,2 miljarder på ett helt nytt likvärdighetsbidrag som ger mer pengar till dem som behöver det mest.

Till skillnad från Moderaternas innebär våra satsningar en betydande förstärkning. Jag skulle vilja ställa frågan tillbaka till Marie-Louise Hänel Sandström: På vilket sätt innebär mindre pengar till skolan större möjlig- heter att stärka kunskapsresultaten?

Anf. 21 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Fru talman! Utbildningsministern talar om pengarna som satsas på lik- värdighet. Vi ser att lika mycket dras från pengarna till antalet anställda i lågstadiet. Det blir tyvärr plus minus noll.

Moderaterna satsar 10,5 miljarder direkt på kommunerna därför att kommuner och skolor säger att de vill ha långsiktighet. De vill veta att de har finansiering så att de inte känner oro för skolan. Man kan då även satsa mer lokalt på de behov man har. Jag tycker alltså att vi gör en ganska stor satsning – 10,5 miljarder är ganska mycket pengar.

Anf. 22 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Det som Marie-Louise Hänel Sandström syftar på är en viktig satsning som regeringen gör.

I åratal har kommuner och landsting klagat över att de får för många små och plöttriga statsbidrag. Vi för ihop dem och ger möjlighet att använ- da pengarna. De ska inte komma tillbaka till statskassan, utan de ska kom- ma till användning i skolan. Därför kommer denna stora satsning på breda statsbidrag till skolan att ha stor betydelse.

Att statsbidragen dessutom är socioekonomiskt fördelade är bara bra.

Situationen i förskolan

Anf. 23 MICHAEL RUBBESTAD (SD):

Fru talman! Min fråga är till utbildningsminister Anna Ekström.

Svensk förskola går på knäna. Personalen går in i väggen och är sjuk- skriven. Det råder vikariestopp på flera ställen i landet, och alltmer tid måste läggas på kringuppgifter i stället för på själva kärnuppdraget: att

spendera tid med barnen. Gruppstorleken är fortfarande större än Skolverkets rekommendationer. Antalet barn per pedagog ligger även det över rekommendationen.

I detta desperata läge väljer regeringen i sitt budgetförslag att minska stödet till förskolan med hela 700 miljoner kronor. Det motsvarar en minskning om 15 procent jämfört med föregående år.

Sverigedemokraterna går åt exakt motsatt håll jämfört med regeringens budget och satsar 1,3 miljarder på förskolan.

Min fråga är således: Hör inte utbildningsministern förskolans desperata rop på hjälp, och ser inte utbildningsministern hur situationen ser ut i förskolan i dag?

Anf. 24 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Läget är ansträngt i många förskolor. Det är mycket tack vare de stora ekonomiska insatser som regeringen gjort som läget ändå är hanterligt på de flesta håll. Det är också tack vare dem vi sett minskande barngrupper i statistiken i flera år i rad.

Den miljard som Sverigedemokraterna lägger på förskolan i sitt budgetförslag motsvaras mer än väl av de 3 miljarder som Sverigedemokraterna vill skära bort från det stora likvärdighetsbidraget. Det kontrasterar också mot den neddragning man gör på lärarlöner och det man kallar en ambitionshöjning med fler undervisningstimmar, som kommer att dra stora resurser på det lokala planet.

Hur detta ska kunna hjälpa situationen i förskolan är för mig en gåta, då kommunerna med ert förslag skulle vara tvungna att spara så mycket på skolan. Ni föreslår 1 miljard till förskolan men en minskning på många fler miljarder för hela skolväsendet.

Anf. 25 MICHAEL RUBBESTAD (SD):

Fru talman! Jag hade faktiskt förberett ett svar där jag gav all heder åt utbildningsministern och regeringen för att man insett sitt misstag och valt att backa från förslaget om minskat stöd till förskolan. Men jag kan konstatera att jag helt enkelt får lägga det svaret åt sidan.

Det framgår dock att utbildningsministern ändå anser att det behövs förbättringar i förskolan. Jag vill veta i klartext på vilket sätt minskade anslag om 700 miljoner leder till förbättringar i vår förskola.

Anf. 26 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Det sker inga minskningar i den liggande budgetpropositionen av anslagen som är specialdestinerade till förskolan. Dessutom sker det ökning av de allmänna anslagen till kommunerna, vilket kommer att ha stor betydelse.

Den miljard som Sverigedemokraterna vill lägga på förskolan ska enligt Sverigedemokraterna själva gå till att barngrupperna ska motsvara 5 barn per anställd. I dag är storleken 5,1 barn per anställd. Hur skulle det utgöra skillnaden i den otroligt negativa beskrivning som Michael Rubbestad ger av förskolan?

(Applåder)

Anf. 27 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru talman! Sveriges långsiktiga klimatmål är nettonollutsläpp av växthusgaser år 2045 och därefter negativa utsläpp. Utsläppsminskning, upptag av koldioxid i skog och mark och avskiljning och lagring av koldioxid är olika metoder för att nå detta.

Övriga EU är på väg mot netto noll, i alla fall en del av medlemsländerna. Vi har fått med oss 24 av de 28 med sikte på år 2050.

Några länder är kvar. Polen är ett exempel. Det är dessutom EU:s mest kolberoende land. Man säger att det inte är vare sig möjligt eller görligt att komma till netto noll 2050. Just nu öppnar man nya gruvor. Vi kan bara konstatera att det är lång väg att gå till netto noll 2050.

I en artikel i DN i dag citeras företrädare för Polen. Man säger precis som på EU-möten: Det beror på hur mycket EU-kommissionen kan hjälpa oss om vi ska klara av att göra det här.

Hur ska vi få med oss Polen, miljö- och klimatminister Isabella Lövin?

Anf. 28 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, Annika Qarlsson, för den oerhört viktiga frågan!

Vi ser alla hur den globala utvecklingen ser ut med stora, viktiga länder som USA och även Brasilien som uttrycker tveksamhet till att uppfylla Parisavtalet. Vi behöver EU som en ledare som kan gå före och verkligen visa en ambitionshöjning inför klimattoppmötet i Chile i december.

Vi har som sagt redan 24 länder som har gått med på att öka ambitionerna. Vi har i dag en intensiv diskussion inom EU-kretsen kring exempelvis Ursula von der Leyens förslag om en *just transition fund* för de länder som ligger sist och som har låg bnp. Sverige är villigt att se hur man kan ge smörjmedel men utan att öka budgeten i EU totalt sett.

Anf. 29 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru talman! Det som är så spännande i balansgången är hur vi kan använda EU som påtryckning, stöd och hjälp för Polen att ställa om och samtidigt se till att inte ta över de länder som inte har samma ambitionsnivå. Det är verkligen en balansgång att både se till att de är med på banan och att ställa de krav som kan vi göra.

Finns det några diskussioner kopplade till hur man balanserar de här två delarna så att man inte ramlar ned i det ena diket?

Anf. 30 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Sverige vill absolut inte se sänkta ambitioner hos de här länderna, utan vad vi vill är att ge stöd för den sociala dimensionen av en omställning. Vi vet att flera av de här länderna har väldigt hög sysselsättning just inom kolindustrin och att det kan kräva insatser för att övergå till andra sysselsättningar.

Sedan finns det också fonder som handlar om själva tekniksprången och hur man kan stödja moderniseringen. Men det är inte så att vi ska se på medan andra fortsätter i samma stil som tidigare.

Anf. 31 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! Svensk skola och förskola står inför enorma utmaningar. Vi fick senast förra veckan rapporter från Skolverket som tydligt visar hur likvärdigheten sjunker och att elever vars föräldrar är akademiker och har en ekonomiskt bra situation får det lättare i skolan. Samtidigt ser vi hur många barn inte känner sig trygga i skolan. Vi vet att resultaten skiljer sig väldigt mycket från område till område.

I samma stund har vi en regering, med Anna Ekström i spetsen, som inte lägger några extra resurser till den svenska skolan. Tvärtom tar man bort närmare 2 miljarder kronor från de barn som går på lågstadiet och i förskolan.

Jag undrar: Vilket ansvar tar Anna Ekström för detta, och vilka är motiveringarna till att man gör på det viset?

Anf. 32 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Den budget som ligger på riksdagens bord innebär förstärkningar till skolan. Den innebär att vi inför ett nytt likvärdighetsbidrag som vi bygger ut från 4,9 miljarder nästa år till 6,2 miljarder året därefter.

För att finansiera detta har vi delvis använt de 2 miljarder som Daniel Riazat talar om och som har ingått i den så kallade lågstadiesatsningen. Men de pengarna försvinner inte, Daniel Riazat. De kommer att finnas kvar i skolan. De kommer dessutom – jag antar till Daniel Riazats glädje – i större utsträckning att hamna i de skolor där behoven är som allra störst.

Med det nya likvärdighetsbidraget får den svenska skolan större möjligheter att planera långsiktigt, och det blir större möjligheter för huvudmännen att ta sitt ansvar för att stärka likvärdigheten. Det blir helt enkelt en större förutsägbarhet.

Pratet om att 2 miljarder skulle försvinna stämmer inte. De 2 miljarderna finns kvar, och de kommer att fördelas ännu mer rättvist framöver.

Anf. 33 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! Tack för svaret, ministern!

Det är ganska märkligt, måste jag säga, att vår utbildningsminister menar att Vänsterpartiet, lärarfacken och i princip alla andra som har kollat på budgeten har fel. Det är också ganska märkligt att hålla presskonferenser där man presenterar satsningar som egentligen leder till neddragningar inom andra delar av skolan eller, som ordföranden för Lärarförbundet sa, att man tar från de yngre barnen och ger det till friskolekoncernerna. Det är ungefär det som de här satsningarna från regeringen kommer att leda till.

Anf. 34 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag kan bara konstatera att när man slår ihop det som sker i den svenska skolbudgeten slutar det på plus, inte på minus. Jag skulle vilja se den uträkning som gör anspråk på att visa att det slutar med något annat än plus. Dessutom tillför regeringen 5 miljarder i förstärkningar till den kommunala ekonomin.

Jag delar Daniel Riazats oro över den kommunala ekonomin. Det behövs förstärkningar, men det kan man ordna utan att säga absolut fel om vilka förstärkningar vi gör.

(Applåder)

Regeringens justering av energiskatterna

Anf. 35 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Fru talman! När M-KD-budgeten röstades igenom i december 2018 hävdade miljöminister Isabella Lövin att den i stort sett körde klimattoppmötet i Katowice av banan. Hon pekade på hur det då stod klart för omvärlden att Sveriges riksdag mitt under pågående klimattoppmöte röstade igenom en budget som gjorde det billigare att släppa ut koldioxid, bland annat genom att ta bort överindexeringen av bränsleskatten. För att citera miljöministern togs det emot med bestörtning.

Med den budget som presenterades för riksdagen den 18 september i år genomför nu miljöministern och hennes parti samma sak, fast dubbelt så mycket som vi gjorde. Vi pausade ett halvår. Ni pausar ett helt år.

Några dagar efter att budgeten lagts fram var miljöministern på FN:s klimattoppmöte i New York. Jag undrar: Hur var reaktionen där på regeringens och därmed Miljöpartiets förslag som gör det billigare att släppa ut koldioxid? Var det samma bestörtning och domedagsstämning som i Polen?

Anf. 36 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Det som Kjell-Arne Ottosson syftar på är den justering av energi- och koldioxidskatter som regeringen gör med hänsyn till den ökade inblandning av biodrivmedel som kommer att ske från och med årsskiftet.

Det viktiga är att vi ska minska utsläppen. Den reduktionsplikt som regeringen har infört, som innebär att vi har ständigt ökad inblandning i bensin och diesel enligt en viss kurva, är någonting som på riktigt minskar utsläppen, till skillnad från när M och KD bara tar bort en bensinskatteindexering. Då handlar det bara om att göra det billigare att släppa ut.

Vad regeringen gör är att föra en aktiv politik för att gynna biodrivmedel och för att faktiskt få ned utsläppen.

Anf. 37 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Fru talman! Jag ska citera från Finansdepartementets promemoria om det som nu genomförs i budgeten. ”I promemorian föreslås en sänkning av koldioxid- och energiskatten på bensin och diesel. Förslaget föranleder ändringar i lagen om skatt på energi. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.”

Det handlar om energiskatter, precis det som jag frågade om. Är det så att it's okay when we do it, eller hur är tanken hos ministern?

Vad tänker ministern göra nu? Kommer ministern att åka till Chile och nästa toppmöte?

Anf. 38 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jag kommer med stolthet att åka till klimatmötet i Chile. Där kommer jag att berätta om den reduktionsplikt som vi har infört, som faktiskt minskar utsläppen på riktigt och är det mest kraftfulla instrument vi har. Samtidigt noterar jag att det finns andra partier här i Sveriges riksdag som är helt inställda på att endast göra det billigare att släppa ut. Nu är det ju inte Kjell-Arne Ottossons parti, men Moderaterna går fram med en väldigt kraftig sänkning just nu. Det kommer inte att minska utsläppen.

Förtroendet för rättsväsendet hos brottsutsatta företag

Anf. 39 ARMAN TEIMOURI (L):

Fru talman! 27 procent av Sveriges butiker har haft stölder och snatterier bara den senaste veckan. 65 procent av dem valde att inte polisanmäla. 8 procent har upplevt hot eller våld i samband med stöld. Endast 53 procent av dem valde att polisanmäla. 2 procent har haft inbrott den senaste veckan. Tack och lov har dessa polisanmälts.

Detta är siffror enligt Svensk Handels trygghetsbarometer. Vi kan konstatera att många handlare har tappat tron på rättsväsendet och slutat att polisanmäla.

Med anledning av detta vill jag fråga statsrådet Morgan Johansson vad han vill göra i närtid för att återigen skapa förtroende för rättsväsendet hos våra handlare runt om i Sverige.

Anf. 40 Justitie- och migrationsminister MORGAN

JOHANSSON (S):

Fru talman! Till att börja med vill jag säga att vi har en bra dialog med Svensk Handel och Handelsanställdas förbund om denna problematik. Jag träffade företrädare för Icahandlarna för bara någon månad sedan för att gå igenom de åtgärder som vi nu vidtar. Det handlar om flera olika åtgärder. Den viktigaste är kanske den stora satsning vi nu gör på Polismyndigheten. De satsningar som vi går fram med nu är större än på 50 år.

När vi nu expanderar polisen och anställer ytterligare 10 000 fram till 2024 är det en ökning med 30 procent. Sedan vi ställde ut detta löfte för några år sedan har vi ökat personalstyrkan med över 3 000 anställda. Det är klart att det är oerhört viktigt att veta inte bara att det finns en stark polisnärvaro utan också att de anmälningar som man får in blir utredda på riktigt. Där är den stora satsningen oerhört viktig för livsmedelsbranschen.

Anf. 41 ARMAN TEIMOURI (L):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Det är jättebra med polissatsningar – det är vi helt överens om – men låt mig citera en handlare: Polisen kommer sällan, och sedan läggs allt ned.

Att bedriva näringsverksamhet ska bygga på framtidstro, engagemang och tillit och på att tjäna pengar, inte på pessimism, likgiltighet och misstro eller på att tömma den egna plånboken när andra tömmer ens butik.

Jag tycker inte att man kan vänta på fler poliser, statsrådet, utan handlarna behöver ha åtgärder i dag.

Anf. 42 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Situationen är den att de poliser som vi började utbilda under den förra mandatperioden går ut nu. Detta är en satsning som faktiskt får effekt i närtid. För varje halvår kommer nu ytterligare ett antal hundra poliser att gå ut de nya utbildningar som vi har startat. Vi utbildar nu tre gånger så många poliser än vad som var fallet när vi tillträdde för fem år sedan.

Därutöver måste vi titta på en del lagstiftning, till exempel tillträdesförbud till butiker. Denna fråga jobbar vi också aktivt med i regeringen.

Arbetet med att förebygga ungdomsbrottslighet

Anf. 43 GUSTAF LANTZ (S):

Fru talman! I måndags var jag med och ordnade ett öppet möte i Uppsala om trygghet. Trots att regnet fullkomligt öste ned kom det över 40 personer till Tunabergsskolan för att diskutera brottsligheten. Det blev ett riktigt bra möte. Föräldrar, nattvandrare, elever och till och med en pensionerad polis deltog i diskussionen, och det blev en helt annan diskussion än den vi ser på tv eller i sociala medier. Den typen av diskussion är ofta svart och vit och har enkla svar, men här blev det ett resonerande samtal.

De flesta inläggen handlade om hur vi ska hålla unga borta från kriminalitet från första början. Detta var fokus hos dem som var på mötet. Vad kan skolan göra? Vad kan socialtjänsten göra? Vad kan vi alla göra för att motverka det?

Min fråga till justitieminister Morgan Johansson blir ett eko från mötet: Hur arbetar regeringen med att förebygga brott?

Anf. 44 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Först vill jag tacka för när jag senast besökte Uppsala för bara några veckor sedan. Jag fick en genomgång av polisen om hur de jobbar mot gängkriminaliteten och deltog också i en av de trygghetsvandringar som jag tycker genomförs på ett utomordentligt föredömligt sätt i Uppsala. Det är ett konkret sätt att förebygga brott i stadsbilden.

Regeringen presenterade i förra veckan det stora 34-punktsprogram som på olika sätt är ett massivt program mot gängkriminaliteten. Där skärper vi en del straff, och vi går fram med ökade möjligheter när det gäller verktyg för polisen. Det finns också starka sociala insatser i programmet, till exempel att satsa mer på skola och socialtjänst i utsatta områden och se till att socialtjänsten finns i de utsatta områdena på kvällar och helger så att vi klarar av att bryta nyrekryteringen till de kriminella gängen.

Om vi ska klara detta på sikt handlar det om att också satsa förebyggande.

Anf. 45 GUSTAF LANTZ (S):

Fru talman! Tack för svaret, Morgan Johansson!

Det känns betryggande att regeringen tänker i dessa banor och att det inte bara blir en diskussion som handlar om förstärkning av polisen, som såklart är nödvändig. Detta kom vi också snabbt fram till på mötet.

Vi har en hel del punkter från mötet som jag ska redogöra för vid ett annat tillfälle. Jag tror att det är viktigt att inte bara regeringen utan också vi i allmänhet har denna typ av diskussioner. Det finns ett sug efter det, och vi måste ha det därför att vi måste komma till rätta med brottsligheten.

Prot. 2019/20:14

3 oktober

Frågestund

Anf. 46 Justitie- och migrationsminister MORGAN

JOHANSSON (S):

Fru talman! Just därför måste man arbeta brett. Sedan några år tillbaka har vi ett nationellt brottsförebyggande program och också nya uppdrag för Brottsförebyggande rådet att se på detta.

Jag tror att det handlar om sådant grundläggande som hur socialtjänsten och skolan fungerar i de områden vi talar om men också om att det finns en möjlighet till framtidstro för de ungdomar vi pratar om. Bara detta att vi har mycket lägre arbetslöshet bland ungdomar nu än för fyra fem år sedan är oerhört viktigt ur ett förebyggande perspektiv.

Antibiotikaresistens

Anf. 47 AMANDA PALMSTIERNA (MP):

Fru talman! Min fråga går till Peter Eriksson, minister för internationellt utvecklingssamarbete.

Antibiotikaresistens är ett allvarligt och växande problem. Världshälsoorganisationen uppskattar att vi år 2050 kan vara i ett så akut läge att 10 miljoner människor per år dör på grund av resistent bakterier. Vi talar här om en global kris.

Alla delar av världen drabbas, med mest påtagliga konsekvenser för låginkomstländerna. Sverige har en tradition av att arbeta förebyggande både i sjukvården och i djurhållningen för att motverka antibiotikaresistens. Det är viktigt att Sverige tar ett globalt ansvar för att motverka resistensen.

Nu till min fråga: Vilka internationella insatser gör regeringen för att komma till rätta med antibiotikaresistensen?

Anf. 48 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Tack för frågan, Amanda Palmstierna!

Som Amanda Palmstierna säger har vi rätt att vara ganska stolta i Sverige över det arbete vi har gjort. Vi har jobbat brett inom jordbruket, djurhälsan och hälsovården för människor tillsammans med en rad olika myndigheter för att få ett bra arbete för att begränsa riskerna när det gäller antibiotikaresistens i Sverige, men vi har insett att det inte räcker.

Detta är en global fråga, och bristen på ny antibiotika är något som berör oss alla. Om man i många andra länder fortsätter att använda antibiotika på ett felaktigt sätt kommer det att leda till problem också för oss. Därför har vi dragit igång ett omfattande arbete internationellt, dels när det gäller FN, dels när det gäller den nya fond där vi nu satsar 20 miljoner och som har inrättats internationellt och globalt för att begränsa riskerna.

Anf. 49 AMANDA PALMSTIERNA (MP):

Fru talman! Kan du berätta mer om vad som kommer att ingå i fonden, Peter Eriksson, och vad den förväntas bidra till? Jag undrar också hur du ser på att andra länder nu kommer att följa efter? Hittills är det väl Sverige och Nederländerna som har lagt in pengar. Hur ser du på framtiden där?

(TREDJE VICE TALMANNEN: Jag vill påminna om att vi alltid talar via talmannen.)

Anf. 50 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Detta är en helt nyinrättad fond som Nederländerna var först med att sätta till pengar till, och nu kommer Sverige också. Vi tror och hoppas att många andra länder kommer att följa efter, för detta är en otroligt viktig fråga. Som frågeställaren sa finns det en risk för att vi om några decennier har 10 miljoner döda varje år på grund av bristen på antibiotika och att antibiotikaresistens skapar stora problem. Annars kommer vi att få enorma kostnader för samhället.

Klimatklivet och stadstrafiken

Anf. 51 SOFIA WESTERGREN (M):

Fru talman! Klimatklivet är ett investeringsstöd till lokala och regionala åtgärder som ska minska utsläppen av koldioxid och andra gaser som påverkar klimatet. Exempel på beviljade åtgärder är cykelgarage och fordonssimulatorer i undervisning.

Klimatklivet är oansvarig politik som har visat sig leda till små men väldigt dyra utsläppsminskningar. Att regeringen då dubblar denna miljardkostnad är obegripligt. Förra året ökade utsläppen i Sverige med 2 procent. Det är ett uppenbart underbetyg till regeringens klimatpolitik. Prioriteringen gör att städerna blir exkluderade från Klimatklivet, vilket är svår-förklarad eftersom det är just i städerna som partiklar och emissioner gör som mest skada. Fyra miljoner dör av luftföroreningar.

Fru talman! Varför är stadstrafiken exkluderad i Klimatklivet?

Anf. 52 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, Sofia Westergren från Moderaterna, för den här frågan! Den kommer samma dag som Moderaterna presenterar sin skuggbudget, där man helt skär bort Klimatklivet.

Det stämmer inte, som Sofia Westergren säger, att Klimatklivet är ineffektivt och inte gör skillnad på riktigt. Vår myndighet Naturvårdsverket analyserar detta och ser att det är det kanske viktigaste instrumentet för omställning runt om i hela landet. Det gäller såväl kommuner och regioner som företag, som då kan satsa på klimatsmarta tekniksprång och investeringar i exempelvis laddinfrastruktur i hela landet och biogasanläggningar. Jag skulle kunna nämna en rad företag som har fått detta för att ställa om, men det hinner jag inte.

Samtidigt presenterar Moderaterna i dag en skattesänkning om 7 miljarder på bensin och diesel – exakt det instrument som alla experter säger är det mest effektiva sättet att minska utsläppen.

Anf. 53 SOFIA WESTERGREN (M):

Fru talman! Det är väldigt bra att vi alla värnar om klimatet och miljön. Mot bakgrund av att utsläppen ökade med 2 procent förra året är det dock knepigt att statsrådet står här och säger att detta är så effektivt. Det är också så att branschen nu upplever att det är konstigt att städerna exkluderas från Klimatklivet.

Anf. 54 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Man får skilja mellan den långsiktiga och den kortsiktiga utsläppsminskningen. För den kortsiktiga utsläppsminskningen har vi koldioxidskatten som det absolut viktigaste instrumentet. Höj bensinskatten, så ska ni få se på utsläppsminskningar! De sociala konsekvenserna är dock ganska omfattande. För den långsiktiga omställningen krävs i stället ett klimatkliv. Då behövs det ett industrikliv och ett tekniksprång, och det är det vi gör med Klimatklivet. Vi har också ett stöd för gröna städer – som Moderaterna tar bort.

Människohandel

Anf. 55 ADAM MARTTINEN (SD):

Fru talman! För att få lite perspektiv: Bara människosmugglingen i Europa omsatte år 2015 mellan 3 och 6 miljarder euro, enligt Europol. Det är pengar som på riktigt stärker den organiserade brottsligheten runt om i Europa.

Nyheter under gårdagen avslöjade både att den nigerianska maffian nu har etablerat sig i Sverige med människohandel och droghandel och att till och med en socialdemokratisk politiker tjänar stora pengar på människosmuggling till Sverige. Vill man slippa undan en diskussion om det egna ansvaret för en havererad migrations- och kriminalpolitik kan man absolut fokusera på att skuldbelägga enskilda individers missbruksproblem i Danderyd, och man kan alltid hävda att man tar människosmuggling och människoexploatering på allvar. Jag tycker dock att gårdagens nyhetsflöde visar hur mycket verkstad som verkligen finns bakom de orden.

Fru talman! Vad avser justitieminister Morgan Johansson att göra för att på riktigt motverka inhemska aktörer – kollegor eller ej – och internationella ligor som ägnar sig åt människohandel och människoexploatering?

Anf. 56 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Till att börja med kan man väl konstatera att asylinvandringen generellt sett i Sverige nu ligger på väldigt låga nivåer. Vi har den lägsta nivån på 13 år. Vi har dessutom fått ordning inte bara på den sidan utan också på att människor som får avslag på sina asylansökningar också lämnar Sverige; under de senaste fem åren har över 70 000 lämnat Sverige efter att de har fått avslag eller för att de inte längre är asylsökande. Det innebär att vi nu är igenom migrationskrisen, och jag kan säga att jag inte var med om att ta Sverige ur den krisen för att sedan leda tillbaka landet i den. Vi kommer att se till att aldrig hamna i den situationen att 2015 upprepas.

Människosmuggling är ett allvarligt brott, för man använder sig av – utnyttjar och exploaterar – svaga människor för att tjäna pengar. När man gör det ska man veta att polis- och rättsväsendet ser mycket strängt på det. Det spelar ingen roll vem det är som gör det, utan det gäller att utreda de brotten och lagföra individerna.

Anf. 57 ADAM MARTTINEN (SD):

Fru talman! Jag tror att den politiska oppositionen här i kammaren – åtminstone delar av den – och världens alla kriminella är ganska eniga om att Sverige är ett attraktivt land att operera i om man vill ägna sig åt människosmuggling och människoexploatering. Det gäller givetvis även droghandel och all annan kriminalitet som följer i dess spår.

Jag skulle vilja fråga hur många av de 70 000 som har lämnat Sverige som har gjort det på grund av att polisen har genomfört inre utlänningskontroller. Jag tror att siffran är närmare noll. Med den politik man för nu, med en mer generös migrationspolitik, kommer detta också att öka.

Anf. 58 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är ju fullständigt fel att det skulle vara noll som lämnat Sverige till följd av inre utlänningskontroller. Vi genomför nu fler kontroller än vad vi har gjort på mycket länge, både inre utlänningskontroller och – framför allt – arbetsplatskontroller. Så sent som i förra veckan kontrollerades 100 byggarbetsplatser i Sverige för att man skulle se om det fanns illegal arbetskraft på dem. Av de byggarbetsplatserna fick 25 slå igen av arbetsmiljöskalet, för att tillståndet var så dåligt. Den bild Adam Marttinen försöker måla upp är alltså fullständigt fel.

(Applåder)

Stöldligor och inbrott på landsbygden

Anf. 59 SOFIA NILSSON (C):

Fru talman! Landsbygden är hårt drabbad av stöldligor. Lantbrukare blir bestulna på traktorer, växtskyddsmedel och gps-utrustning. Skogsentreprenörer blir av med diesel och dyrbara maskindelar. I häststallarna försvinner sadlar och andra ägodelar. Förutom den ekonomiska skadan är dessa kränkningar av hus, hem och företag oerhört psykiskt påfrestande. De innebär ett angrepp på civilsamhället och förtjänar åtgärder därefter. På vissa håll har det gått så långt att företag på landsbygden överväger att lägga ned på grund av detta.

Tullverket beskriver en situation där det saknas verktyg för att hantera utflödet av stöldgods, och polisen beskriver att man saknar resurser för att kunna hantera stölder och inbrott på landsbygden. Min fråga till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson är därför: Vilka åtgärder har ministern och regeringen vidtagit – och vilka åtgärder tänker ministern och regeringen vidta – för att stävja brottsligheten på landsbygden?

Anf. 60 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Vi är mitt inne i en stor polissatsning, som jag har beskrivit tidigare, där vi nu alltså ökar antalet anställda med 30 procent fram till 2024. Vi är noga med att påpeka att detta handlar om att förstärka inte bara i storstäderna utan även på landsbygden, och det är oerhört viktigt att vi nu ser till att styra resurserna på det sättet.

Utöver detta skulle jag vilja lyfta fram det särskilda uppdrag som vi har gett till Kustbevakningen, tullen och Polismyndigheten att särskilt rikta sina insatser just mot de internationella stöldligorna. Vi vet vilka länder detta i grunden handlar om – det är Litauen, Polen, Rumänien och Georgien – och vi jobbar bilateralt med dem. Vi jobbar med att bygga ut polis-samarbetet, med att se till att de brottslingar vi fångar här i Sverige ska avtjäna straffen i sina hemländer och inte i Sverige samt med att se till att utveckla metoderna för att komma åt stöldligorna. Där har tullen förstås en viktig roll.

Anf. 61 SOFIA NILSSON (C):

Fru talman! Detta är en fråga som har varit aktuell under många år. Tittar vi tillbaka ser vi att man har pratat om den här frågan fram och tillbaka under minst tio år. Det gläder mig förstås att man har tittat på frågan och tagit ett paket kring den, men det som oroar mig är följande: Trots att det pratas som mycket om detta, vad är det som gör att landsbygden inte upplever att åtgärderna redan är på plats?

Anf. 62 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag tror att man i vissa avseenden ser ett väldigt tydligt resultat. Exempelvis bostadsinbrotten i södra Sverige minskade väldigt kraftigt efter det att vi införde gränskontrollerna mot Tyskland och Danmark. Då ökade helt enkelt upptäcktsrisken för de internationella stöldligorna, och effekten syntes mycket tydligt från ett år till ett annat. I det 34-punktsprogram vi har och som är inriktat på den organiserade kriminaliteten finns också en utbyggnad just av de gränsnära kontrollerna, vilket jag ser kan komma att bli väldigt verkningsfullt framöver.

Rätten till målsägandebiträde i hovrätten

Anf. 63 LINDA WESTERLUND SNECKER (V):

Fru talman! Vänsterpartiet har alltid kämpat för att varje brottsoffer ska ha rätt till ett målsägandebiträde för att få den stöttning och hjälp som är så viktig under en rättegång.

Förra året presenterade regeringen ett lagförslag där rätten till målsägandebiträde i hovrätten togs bort. Det har nu visat sig vara ett misstag. Åklagare efterfrågar målsägandes stöd även i hovrätten, och antalet målsägandebiträden som förordnas har blivit alltför få.

Jag besökte åklagarkammaren i Norrköping i måndags, och det här var deras stora medskick. Jag efterfrågar nu att regeringen rättar till lagstiftningen så att brottsoffer i mycket större utsträckning får målsägandebiträde även i hovrätten.

Anf. 64 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Allmänt sett har vi byggt ut användningen av målsägandebitråde. Det gjorde vi också förra året. Vi kopplar nu in målsägandebitråde i ett mycket tidigare skede, framför allt när det gäller sexualbrott – redan från det att man anmäler brottet.

När det gäller hovrätten ska vi komma ihåg att man numera inte återupprepar hela rättegången, som man gjorde för 15–20 år sedan. Nu går förhandlingarna till så att man helt enkelt sitter och tittar på filmbilder från tingsrättsförhandlingarna. Det innebär att det mycket sällan tas in vittnen och målsägande i förhörssituationen. Och om man skulle göra det finns också med den nya lagregeln en möjlighet att koppla på ett målsägandebitråde även i detta perspektiv.

Vi får naturligtvis utvärdera lagstiftningen och se hur den fungerar, men jag skulle nog vilja säga att det inte har varit en stor kvalitetsförsämring för brottsoffren i det här avseendet.

Anf. 65 LINDA WESTERLUND SNECKER (V):

Fru talman! Tack, justitieministern, för svaret! Jag hade helt och hållet samma upplevelse som justitieministern när jag läste propositionen. Det tror jag att alla partier i Sveriges riksdag hade, för ingen har motionerat med anledning av förslaget.

När man pratar med åklagarna är det en helt annan bild de visar. De menar att brottsoffret i mycket större utsträckning än vad du och jag tror är i rättsalen i hovrätten och att de biträden som efterfrågas förmedlas i alldeles för låg grad. Det måste åtgärdas.

Anf. 66 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Det finns även inom ramen för dagens regler möjlighet att förordna målsägandebiträden i de fall sådana här förhör sker.

Jag ska naturligtvis gärna höra mig för mer efter att ha hört den här frågan för att se om detta är till fyllest. Men den bild som jag har är att detta hittills har använts vid mycket få tillfällen. Och när man gör det kan man koppla in målsägandebiträden.

Antiken i skolans historieundervisning

Anf. 67 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD):

Fru talman! Demokrati, Arkimedes princip, Pythagoras sats, Merkurius, Venus, Mars, Jupiter, Castor och Pollux, Plejaderna, de sju systrarna och veni, vidi, vici. Även du, min Brutus, rubba inte mina cirklar, Akropolis, Colosseum, spartanskt, platoniskt, oedipuskomplex och trojansk häst – allt detta är obegripligt utan en gnutta kunskap om antiken.

Hela vår västerländska kultur bygger på arvet från antiken. Vi förstår nutiden genom historien. Men då måste man ha kunskap om historien, och inte bara om de senaste årtiondena utan även om de stora dragen genom världshistorien. Skolverkets förslag till nya timplaner har ställt frågan på sin spets.

Fru talman! Min fråga till utbildningsministern är vad hon är beredd att göra för att inte nästa generation ska förlora vår civilisations rötter.

Prot. 2019/20:14
3 oktober

Frågestund

Anf. 68 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Låt mig börja med att rätta till ett litet missförstånd i Gudrun Brunegårds fråga. Skolverkets förslag har inte kommit ännu. Skolverket har tagit fram ett utkast som man har skickat ut på remiss. Denna remiss har gått till allmänheten, men framför allt till Sveriges lärare och Sveriges historielärare.

Detta innebär inte nya timplaner, utan den timplan som lades fast tidigare gäller fortfarande. Det handlar om att Skolverket har gjort en annan fördelning när det gäller vilka ämnen som ska ingå i det så kallade centrala innehållet.

Jag har den allra största respekt för Sveriges lärare. Den respekten är så stor att jag vill vänta tills jag får höra vad lärarna själva säger när Skolverket tar fram ett förslag om deras arbetsverktyg. Lärarnas åsikter kommer att väga tungt hos mig, och när Skolverkets förslag så småningom kommer till departementet är det regeringen som kommer att fatta beslut om detta.

Anf. 69 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD):

Fru talman! Delar då inte utbildningsministern den syn som så många har gett uttryck för under den senaste veckan? Man menar att kunskap om de historiska skeendena är en hjälp för oss att förstå det som händer i dag.

Kan regeringen fastställa en kursplan, när det är dags, enligt vilken det verkar ha varit ett vakuum gentemot vår omvärld ända fram till 1500-talet? Hur ska man då förstå de anspelningar på antiken som finns i exempelvis konst, litteratur och drama?

Anf. 70 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Som jag försökte förklara finns det ännu inget förslag från Skolverket. När Skolverkets förslag kommer ska det vara baserat på de synpunkter som har kommit in från Sveriges lärare.

Därefter skickar Skolverket sitt förslag till regeringen, och jag kan försäkra Gudrun Brunegård och alla andra som lyssnar att jag kommer att ta ett stort ansvar för att de kursplaner som så småningom kommer att fastställas av regeringen kommer att uppfylla de krav som vi har rätt att ställa på svensk skola.

Det säger jag både som utbildningsminister, som historienörd och som en stor beundrare av Sveriges lärare.
(Applåder)

Klimatbiståndet

Anf. 71 MAGNUS MANHAMMAR (S):

Fru talman! Jag tänkte lyfta klimatbiståndet och biståndet. Biståndet var en fråga som gjorde mig politiskt engagerad, och jag tror att den är väldigt viktig för många. Det är en fråga om rätt och fel och om rättvisa.

När det handlar om klimatet har västvärlden, inte minst Europa, en historisk skuld. Vi har byggt upp vår rikedom genom att använda fossila bränslen sedan mitten på 1800-talet. Detta är en viktig fråga som också diskuteras tydligt i Parisavtalet. Där finns också, som tur är, överenskommelser om att vi ska komma åt denna historiska ojämlika klyfta. Det ska ske genom klimatbistånd, där vi i Sverige redan är en förebild, och det handlar också om FN:s gröna klimatfond.

Jag skulle gärna vilja höra biståndsministern berätta om Sveriges arbete för tillfället med klimatfonden och klimatbiståndet och om hur vi kan utveckla det framöver.

Anf. 72 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Jag kommer direkt från FN och New York och de högnivåmöten som har hållits där om bland annat klimatfrågan.

Jag deltog på möten med världens önationer, där denna fråga helt enkelt är en fråga om liv och död. För många andra handlar det om att man kanske måste flytta stora delar av befolkningen om utvecklingen blir som vi befarar.

Det internationella klimatarbetet är oerhört viktigt. Vi klarar inte förändringarna bara genom insatser i Sverige, och därför satsar Sveriges regering väldigt mycket i dag på klimatarbetet internationellt. Vi har ökat andelen varje år under de senaste åren så att vi 2018 var uppe i över 6 miljarder av biståndet som går till de internationella klimatfonderna och bilateralt. Vi fortsätter att öka, och vi har också nyligen visat att vi har ökat den gröna klimatfondens insats från 4 till 8 miljarder de kommande tre åren.

Sverige gör stora insatser och kommer att göra ännu mer under de närmaste åren.

Anf. 73 MAGNUS MANHAMMAR (S):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet! Jag tycker att det är otroligt viktigt att vi lyfter den här frågan; den är en av de viktigaste frågorna vi har i vår närtid och även på sikt.

Jag skulle gärna också vilja ha svar på hur vi kan växla upp detta ytterligare framöver. Kan en större del av biståndsbudgeten gå just till klimatbistånd? Vi ser nu hur vi har rekordtemperaturer runt om i världen, och vi kanske behöver accelerera ännu mer än vad vi har gjort hittills.

Anf. 74 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Min hållning är att vi måste fortsätta att öka detta de närmaste åren. Därför blir jag oroad över att det finns partier i riksdagen som signalerar kraftiga neddragningar av biståndet och klimatinsatserna både internationellt och nationellt. Då finns risken att vi helt förlorar möjligheten att vara en aktör som är ledande där andra känner att de måste följa efter.

Vi måste försöka att hålla blicken uppe, följa de viktiga förändringarna i världen och arbeta för en bättre värld. Då är klimatfrågan en avgörande fråga.

Anf. 75 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! Min fråga går till miljö- och klimatminister Isabella Lövin.

Förra veckan nåddes vi av nyheten att det i Östergötland fötts vargvalpar för första gången på över hundra år. Många gläds, men andra kliar sig i huvudet och undrar hur det ska gå.

Jag har fått signaler om att det redan har skett tre angrepp på tamdjur från denna vargrupp, och i ett sådant läge brukar skydds jakt på varg beviljas. Problemet är att lantbrukare i nuläget inte vågar ansöka om skydds jakt då de är rädda för aktivister.

Tycker ministern fortfarande att skydds jakt är det bästa sättet att hantera vargar? Vi beviljar ju inte längre licensjakt på varg i Sverige.

Anf. 76 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jag tackar John Widegren för frågan.

Först och främst har Sverige liksom andra EU-länder en skyldighet att leva upp till EU:s art- och habitatdirektiv. Där är vargen en av de arter vi behöver bevara, och Naturvårdsverket har kommit fram till att en population på minst 300 vargar är en gynnsam bevarandestatus. Vid den senaste inventeringen kom man fram till att populationen ligger på 300 vargar, och Naturvårdsverket har därför beslutat att inte tillåta licensjakt på varg nästa år.

Detta påverkar dock inte länsstyrelsernas möjlighet att besluta om skydds jakt för att exempelvis förebygga allvarliga skador på tamdjur.

Anf. 77 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Ja, skydds jakt är väl det som ska användas i detta läge om det blir för stora problem med vargarna. Det blir dock problematiskt när människor inte vågar ansöka om skydds jakt på grund av aktivister som hotar – sådana aktivister som en av ministrernas partikollegor tyvärr demonstrerade tillsammans med på Sergels torg för ett par veckor sedan.

Detta oroar mig eftersom när vi inte längre har licensjakt är skydds jakten det vi kan använda. Då blir det ett jättebekymmer när människor inte ens vågar ansöka om skydds jakt.

Anf. 78 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! När det finns korrekta och formella skäl för att besluta om skydds jakt är det givetvis länsstyrelsernas möjlighet och ansvar att göra det. Därutöver har Naturvårdsverket och Sveriges regering och riksdag ansvaret för att vi ska ha en gynnsam bevarandestatus.

Givetvis är det inte på något sätt acceptabelt med hot om våld eller att på något annat sätt hindra rättsväsendet.

Anf. 79 ROBERT STENKVIST (SD):

Fru talman! Från vårt ungdomsförbund har det kommit talrika rapporter om att elever känner sig implicit tvingade att delta i klimatdemonstrationer och därmed frånvara från undervisning. Detta har skett med skolledningens implicita eller explicita medgivande. Enligt mig ska all frånvaro vara ogiltig om man deltar i sådana här demonstrationer.

Dessutom har dessa demonstrationer varit uppenbart politiskt färgade. Det har till exempel funnits bokbord med kommunistisk litteratur vid dessa demonstrationer. Jag anser att detta strider mot det som står i regeringsformen om institutionernas opartiskhet.

Jag undrar vad statsrådet Ekström anser om detta.

Det strider dessutom mot skolplikten att frånvara från undervisningen, oavsett hur angelägna frågor det lockas med ute på stan. Jag vill veta vad statsrådet Ekström anser om detta.

Anf. 80 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Sveriges ungdomar har tillsammans med ungdomar över hela världen visat ett fantastiskt engagemang i klimatfrågan. Det som gör dessa manifestationer, som Robert Stenkvist anspelar på, så underbara är att det är en underifrån rörelse. Ungdomar och barn går ut på gator och torg och talar om för oss vuxna att vi borde lyssna på forskarna.

Jag har det största förtroende för Sveriges lärare och rektorer, och för mig är det fullkomligt uppenbart att det är lärare och rektorer som bestämmer hur skoldagen ska gestalta sig. Det är rektor och lärare som bestämmer om en elev får delta i denna typ av manifestation. Om det sker inom ramen för skolarbete ska det givetvis ha en anknytning till kursplan och läroplan.

Den elev som frånvarar utan lov gör förstås fel och får ta de konsekvenser som det medför. Det kan till exempel handla om indragna studiebidrag.

Straffsatserna för narkotikabrott

Anf. 81 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Fru talman! Jag riktar min fråga till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson.

Den senaste tiden har vi kunnat följa rapporter i medierna om att fängelsestraffen för narkotikabrott sänkts rejält under senare år. Sänkningen kom efter att Högsta domstolen i ett flertal domar sänkt straffpåföljden.

Signalerna från dem inom polisen som arbetar inom detta område är att ändringen av praxis lett till en ökning av både handel och konsumtion av narkotika. Narkotika utgör en stor del av gängkriminalitetens verksamhet, och att motarbeta gängkriminalitet utgör en av de viktigaste trygghetskapande uppgifter som rättssamhället har att hantera.

I gårdagens nyhetssändningar hörde vi att justitieministern sagt att han gett uppdrag till tjänstemän att titta närmare på frågan. Vi kristdemokrater ser ett behov av att skyndsamt ändra lagen så att vi återgår till ett läge där narkotikabrott leder till kännbara straff.

Jag frågar därför: Hur kommer regeringen att hantera den aktuella situationen? Vad är tidsplanen? Hur ser justitieministern på systemet med mängdrabatt?

Prot. 2019/20:14
3 oktober

Frågestund

Anf. 82 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Det stämmer att sänkningarna skedde. De skedde ganska mitt under Alliansens tid. År 2011 kom de första domsluten i Högsta domstolen där man skruvade ned bedömningarna i just narkotikabrott. Eller rättare sagt: Framöver skulle man inte bara se på mängden narkotika utan bredda perspektivet till vilken roll gärningsmannen hade för exempelvis handeln och alltså se det i en större helhet.

Kristdemokraterna drev ingen större kampanj för att återställa praxis under den tid de satt i regeringen. Lite senare tillsattes dock en utredning där man såg över narkotikastraffen och gick fram med skärpningar för framför allt de allvarligaste brotten. Detta gjorde vi sedan tidigt i vår mandatperiod.

Vi är beredda att se över ytterligare skärpningar, framför allt vad gäller överlåtelse av narkotika. Detta har jag bett mina tjänstemän att titta på i ett utredningsdirektiv. Och det kommer givetvis att ske så fort som möjligt.

Slopandet av straffreduktion

Anf. 83 ELLEN JUNTTI (M):

Fru talman! De senaste dagarnas nyheter: ”Sprängladdning detonerade – stora skador”, ”Sex personer rånade tre unga män”, ”Man knivskuren vid rån försök – livshotande skadad”. Vad är det för något speciellt med detta? Faktiskt ingenting, för detta är mer eller mindre vardagsbrott i Sverige som händer dag efter dag.

Regeringen har totalt misslyckats att bekämpa den grova brottsligheten, och utvecklingen är förfärlig. Trots detta vill regeringen fortsätta att ge myndiga personer straffrabatt. Man vill göra en marginell justering för upprepad grov brottslighet, vilket innebär att en myndig person kan begå rån efter rån och ändå få straffrabatt.

Vi moderater står på brottsoffrens sida, men det verkar regeringen inte göra.

Varför vill ni ge straffrabatt till en som begår rån efter rån?

Anf. 84 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Det vill vi faktiskt inte.

Moderaterna hoppade tyvärr av förhandlingarna – ni ville ju inte förhandla vidare om detta, Ellen Juntti. Det hade varit bra om ni hade gjort det, men det ville ni inte.

Efter att ni hade hoppat av förhandlingarna gick vi fram och presenterade ett 34-punktsprogram. I det programmet tar vi bland annat upp frågan om straffreduktion när det gäller flerfaldig brottslighet. Vi säger att straffreduktionen ska tas bort när det gäller allvarliga och upprepade brott, och det kommer vi att stå för. Jag har precis satt igång våra tjänstemän med att utforma ett sådant direktiv, så att vi kan gå i land med detta.

Men det var som sagt synd, fru talman, att vi inte kunde få den där breda uppslutningen kring det stora program som vi nu går fram med. När jag efter detta har besökt polis och åklagare runt om i landet har alla dessa förslag välkomnats, men man har samtidigt beklagat att Moderaterna hoppade av och att vi inte fick den breda uppslutning som vi skulle ha haft.
(Applåder)

Betygsinflation

Anf. 85 PIA NILSSON (S):

Fru talman! Är betyget A ett A oavsett vilken skola eleven går på? Kan vi lita på att betygen är kopplade till vad eleverna faktiskt har lärt sig?

Nej, det kan vi inte, menar Skolverket och konstaterar i en ny rapport att avvikelserna på många skolor är orimligt stora och att det är uppenbart att slutbetygen inte motsvarar det eleverna kan. Det finns också forskningsrapporter som hävdar att friskolor som grupp är mer generösa i sin betygsättning.

Detta är inte bra. När eleven ses som en kund finns alltid misstanken att skolor som ett konkurrensmedel drivs till att sätta högre betyg än vad kunskaperna motsvarar. Elever från friskolor klarar sig dessutom sämre på högskolan, visar Skolverkets undersökningar.

Jag vill därför fråga utbildningsminister Anna Ekström vilka åtgärder regeringen vidtar för att få bukt med problemen med betygsinflation.

Anf. 86 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Tack, Pia Nilsson, för att ett problem som verkligen är stort lyfts upp här.

Betyg ska vara rättvisa. Betyg ska visa vilka kunskaper en elev har med sig, inte vilken skola eleven har gått på eller vilka föräldrar man är född med.

Tyvärr ser det inte ut så i dag. Pia Nilsson tog upp ett antal exempel – kanske mest slående är den rapport som visar att de fristående skolorna ger bättre betyg än de kommunala skolorna men att eleverna från de kommunala skolorna klarar sig bättre när de sedan kommer till högskolan, trots sämre betyg.

Detta är orättvist mot elever som blir omsprungna i kön, men det är också ganska osjyst mot de elever som kommer in på senare utbildningar med ett betyg som visar större kunskaper än vad de faktiskt har. Det är även dåligt för Sveriges konkurrenskraft.

Regeringen har nu inom ramen för januariavtalet gett direktiv till Betygsutredningen att komma med åtgärder för att sätta stopp för betygsinflationen. Det är ett väldigt bra direktiv, som jag är tacksam för att vi har kunnat ta fram tillsammans med Centern och Liberalerna. Betyg ska vara rättvisa.

Åtgärder för minskade utsläpp av växthusgaser

Anf. 87 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M):

Fru talman! Förra året ökade utsläppen av växthusgaser med 2 procent i Sverige. Det är första gången som utsläppen ökar sedan 2010.

Vi moderater satsar 3 miljoner mer än regeringen på klimatet. Vi prioriterar effektiva åtgärder, exempelvis laddinfrastruktur, där vi satsar sex gånger mer än regeringen.

Regeringen prioriterar åtgärder som inte ger särskilt stora utsläppsminskningar. Man satsar 2 miljarder på Klimatklivet med bland annat fordonssimulatorer och cykelgarage.

Regeringens stora satsning är alltså på Klimatklivet och på en dubbelning av detta, trots att Konjunkturinstitutet och Riksrevisionen har kritiserat det för att vara ineffektivt. Vilka effektiva åtgärder tänker ministern vidta för att minska växthusgaserna?

Anf. 88 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jag tackar Marléne Lund Kopparklint för att jag får möjligheten att säga några ord om Moderaternas skuggbudget, som de just lade fram.

Ni i Moderaterna sänker skatten på bensin och diesel med 7 miljarder. Denna skatt är det enskilt mest effektiva instrument som Konjunkturinstitutet och andra pekar på för att minska utsläppen. Här gör ni det billigare. Ni subventionerar fossilindustrin.

Ni tar också 5 miljarder från biståndet och flyttar över 2 miljarder till miljö- och klimatbudgeten. Detta är väldigt oseriös politik.

Vi har, precis som biståndsministern redan sagt, 6 miljarder som går till klimatbistånd inom ramen för utgiftsområde 7. Ni tar 2 miljarder och flyttar dem till utgiftsområdet för miljö och klimat, och sedan kallar ni det för en satsning samtidigt som ni skär ned på biståndet till de allra fattigaste. Det är inte effektiv klimatpolitik.

Utvisning av utländska brottslingar

Anf. 89 LARS-ARNE STAXÄNG (M):

Fru talman! Jag vill ställa en angelägen fråga till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson.

Frågan gäller de invandrare som inte har svenskt medborgarskap och som har dömts till fängelse för brott i Sverige. Är dessa villkor uppfyllda finns det förutsättningar för åklagare att till domstolen hemställa om utvisning på kortare eller längre tid eller till och med om livslång utvisning.

Men när man går in och tittar på hur detta ser ut i verkligheten ser man att det praktiseras väldigt olika. Det finns åtminstone en skillnad mellan olika domstolar och åklagare i hur de tillämpar detta i praktiken.

Det ska enligt min mening vara tydligt att man inte är välkommen i Sverige om man kommer hit och begår brott. Då måste man åka hem, och det ligger ett jätteviktigt signalvärde i detta.

Min fråga till statsrådet blir därför: Avser statsrådet att skärpa upp skrivningen om hur detta ska tillämpas så att fler brottslingar kan utvisas och så att man får en mer likartad bedömning i hela Sverige?

Anf. 90 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Det korta svaret på frågan är ja. I januariavtalet, som regeringspartierna, Centern och Liberalerna har förhandlat fram, finns en punkt som handlar om att vi ska se över utvisningsreglerna. Det handlar bland annat om anknytningsfrågan, det vill säga var tröskeln ska ligga för anknytning till Sverige.

Jag delar uppfattningen att huvudregeln måste vara att den som begår allvarliga brott i Sverige och som inte är svensk medborgare ska utvisas.

Vi kommer att göra en översyn av såväl anknytningsfrågan som ett par andra frågeställningar kring lagstiftningen när det gäller detta. Sedan är det en annan sak att också se till att det verkligen kan fungera, det vill säga att se till att vi har avtal med de länder som berörs så att vi kan genomföra utvisningarna. I detta avseende jobbar vi bilateralt med varje land.

Gröna och hållbara finansmarknader

Anf. 91 MARKUS SELIN (S):

Fru talman! Jag har en fråga till miljö- och klimatminister Isabella Lövin som handlar om intäkter, om extremvädrets kostnader och om kapitalströmmar.

Klimathotet börjar nu klarna för oss alla. Min upplevelse är ändå att vi fortfarande är väldigt abstrakta när vi talar om procentsatser, årtal och grader Celsius. Jag menar att vi behöver bli än mer konkreta. Då tänker jag på det kapitalistiska systemet som ett problem och en del av lösningen.

Min fråga är: Hur ser ministern på klimatarbetet och det konkreta nuläget i förhållande till potentialen hos gröna och hållbara finansmarknader inom EU? Och hur ser potentialen ut för Storstockholmsregionen som Nordens finanscentrum och jobbskapare?

Anf. 92 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jag tackar Markus Selin för att han tar upp en viktig fråga.

Det är klart att kapitalströmmarna, försäkringsbolagen och investerarna är väldigt viktiga maktfaktorer i att göra en grön omställning snabbare och mer gynnsam.

I New York, där jag nyss var på klimattoppmötet, presenterades en allians av väldigt stora kapitalägare, investerare och försäkringsbolag, som nu åtar sig att divestera till 2050 och att arbeta med de företag som de investerar i. Detta kommer att bli en mycket kraftig motor.

Sverige har ju tagit på sig en ledartröja på den hållbara finansmarknaden och tillsammans med bland annat Frankrike drivit på EU för att man ska ta fram hållbarhetsregler för finansmarknaden. Detta kommer definitivt att gynna både Sverige och Stockholmsregionen, eftersom vi redan ligger långt framme. Vi har redan tagit fram hållbarhetskriterier för finansmarknaden, och det driver på näringslivet.

Anf. 93 LOUISE MEIJER (M):

Fru talman! Stranderosionen är ett eskalerande problem för Sveriges stränder, särskilt i Skåne. Med stigande havsnivåer och nyckfullt väder eroderar stränderna och riskerar att ta med sig stora värden i fallet. Utvecklingen måste stoppas, och det krävs flera åtgärder. Moderaterna satsar därför 30 miljoner kronor på att motverka stranderosionen, att jämföra med regeringens 2,4 miljoner.

I dagsläget har SGI ett samordningsansvar för nio olika myndigheters arbete mot erosionen. Moderaterna vill se att *en* myndighet tar ett helhetsansvar men också ett finansiellt ansvar. Kostnaderna mellan fastighetsägare, kommun och stat måste balanseras, de långa processerna kortas och antalet inblandade instanser minskas.

Mot bakgrund av att Moderaterna satsar tio gånger mer än regeringen för att motverka stranderosionen är min fråga till Isabella Lövin: Vad gör regeringen, faktiskt, för att motverka eroderingen av framför allt Skånes stränder?

Anf. 94 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, Louise Meijer, för en fråga som återigen anknyter till vår generations absolut största utmaning, nämligen klimatkrisen. Förutom att vi gör historiskt stora satsningar i budgeten på att minska utsläppen, både här i Sverige och globalt, har den här regeringen för första gången genomdrivit en klimatanpassningsstrategi. Där har vi också för första gången anslagit pengar till direkta insatser för exempelvis skredsäkring vid Göta älv, något som hör samman med högre nivåer i Göta älv.

När det handlar om stranderosion har vi inom flera anslag ökat finansieringen för klimatanpassning men också för Statens geotekniska institut, som har ett samordningsansvar för detta.

Det här är en enormt viktig fråga som regeringen tar på allra största allvar.

En ny humanitär skyddsgrund

Anf. 95 KADIR KASIRGA (S):

Fru talman! Min fråga går till justitie- och migrationsministern.

Migrationsfrågan, fru talman, är inte en fråga som rör bara Sverige utan en fråga som rör hela världen. I vårt närområde pågår fortfarande väpnade konflikter som tvingar miljontals människor att lämna sina hem. År 2015 var det år då Europa och Sverige bevittnade hur människor korsade hav och berg för att ta sig till tryggheten. Omvärlden måste göra gemensamma ansträngningar för att lösa dessa konflikter så att människor inte tvingas att lämna sina hem.

Fru talman! I punkt 67 i januariöverenskommelsen står det att partierna är överens om att driva en ny humanitär skyddsgrund, vilket skulle kunna hjälpa till att lindra en del människors lidande, exempelvis allvarligt sjuka människor.

Min fråga till migrationsminister Morgan Johansson är: Hur går arbetet med att ta fram en ny humanitär skyddsgrund, och vilka regleringar tror ministern i så fall blir gällande?

Anf. 96 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! För att börja med bakgrunden är den att Sverige har tagit ett mycket stort ansvar för flyktingsituationen. Bara sedan 2011 då kriget i Syrien bröt ut har vi gett skydd åt 175 000 syrier – män, kvinnor och barn som annars hade riskerat att dö, helt enkelt, i kriget. Jag är i grunden väldigt stolt över att Sverige kunde ta ett så stort ansvar.

Sedan var vi 2015 och 2016 i en situation där vi var tvungna att se till att fler länder tog ansvar. Vi var tvungna att vrida om politiken. Nu har vi betydligt lägre tal. Vi ligger på det lägsta mottagandet på 13 år, och det fortsätter att ligga mycket lågt.

När nu den här tillfälliga lagen löper ut om två år måste vi dock se till att ha en långsiktigt hållbar lagstiftning som har bred förankring. Det är det denna kommitté ska titta på. Bland annat tittar man på frågan om humanitär skyddsgrund. Jag kan inte i dag säga precis hur de reglerna ska se ut, men jag tycker att det finns starka skäl att se till att ha en ordning där exempelvis allvarligt sjuka undantagsvis ska kunna stanna också på den grunden.

Fortsatt samarbete med Storbritannien om avfallshantering

Anf. 97 DAVID JOSEFSSON (M):

Fru talman! Runt 220 000 kubikmeter skräp hamnar varje år i Nordsjön. Av detta landar sedan ca 8 000 kubikmeter på den svenska västkusten. Majoriteten av skräpet kommer inte från Sverige utan från våra grannländer kring Nordsjön, men strömmarna gör att skräpet styrs mot Sverige. Den bohuslänska skärgården fungerar i praktiken som ett filter för att fånga upp skräpet. Det är ett globalt miljöproblem som ger lokala konsekvenser.

Ett land som har fått kritik är Storbritannien, bland annat för öppna soptippar och dagvattensystem som inte fångar upp skräpet på ett effektivt sätt. Mycket av arbetet för att minska skräpet i Nordsjön har skett inom ramen för EU.

Min fråga till miljö- och klimatminister Isabella Lövin är vad regeringens strategi är för ett fortsatt samarbete med Storbritannien i de här frågorna efter ett brittiskt utträde ur unionen.

Anf. 98 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jag tackar David Josefsson för att han lyfter fram ett väldigt viktigt faktum, nämligen att mycket av det skräp som landar på den svenska västkusten inte kommer från Sverige, vare sig från land eller från fartyg i svenska vatten, utan kommer med havsströmmarna. Detta är anledningen till att Sverige arbetar så fokuserat med de globala frågorna, bland annat havsfrågor samt plastskräp och plastföroreningar.

Inom EU har vi på rekordtid fått fram ett direktiv som handlar om minskad plastanvändning, engångsplastdirektivet. Vi arbetar väldigt fokuserat både med att minska själva plastanvändningen och med att se till att vi får en cirkulär ekonomi och får tillbaka plasten i kretsloppet. När – eller om, ska vi kanske säga – Storbritannien lämnar unionen får vi givetvis ta ett initiativ för att jobba tillsammans med Storbritannien om det.

Regelverket för likvärdighetsbidraget

Anf. 99 MARIA STOCKHAUS (M):

Fru talman! Många kommuner har det ekonomiskt tufft, och det ser ut som om de kommer att få det ännu tuffare. Skolan är alla kommuners största utgiftspost. I juni fattade Skolverket beslut om att flera kommuner ska betala tillbaka det så kallade likvärdighetsbidraget på grund av att man inte har uppfyllt kriterierna. Bland annat SKL har riktat omfattande kritik mot villkoren, den ryckighet de orsakar kommunerna och den osäkerhet kring budgetering som blir konsekvensen. Dessutom pekar Skolverket på att villkoren gör att de kommuner som har störst behov inte ens söker bidraget.

Utbildningsministern har aviserat att man ska se över villkoren, men med tanke på situationen ute i kommunerna och de behov som finns i skolan känns detta akut. Min fråga är: När kommer regeringen att ändra regelverket kring likvärdighetsbidraget?

Anf. 100 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Regeringen har i årets budgetproposition ett förslag på ett utökat likvärdighetsbidrag. Vi ökar till 4,9 miljarder nästa år och 6,2 miljarder åren därefter. Det fina i kråksången är att detta likvärdighetsbidrag är just likvärdigt. Vi ger mer pengar till de skolor där behoven är som störst. Dessutom gör vi likvärdighetsbidraget stort. Vi samlar ett antal statsbidrag och ger större möjligheter till kommuner att kraftsamla.

Poängen med likvärdighetsbidraget är att det ska gå till de skolor där behoven är som störst. Vi har från regeringens sida tagit del av rapporter både från Skolverket och från SKL där man anför oro för att pengarna verkligen kommer att komma ut i klassrummen, delvis av de skäl som Maria Stockhaus anger. Regeringen kommer under hösten att se över kostnadsvillkoret i likvärdighetsbidraget med syftet att pengarna ska gå till de klassrum där de behövs allra bäst.

Insatser mot missförhållanden på arbetsplatser

Anf. 101 LEIF NYSMED (S):

Fru talman! Jag har en fråga till justitieminister Morgan Johansson.

Min fråga handlar om myndighetskontrollen av byggbranschen och även svensk arbetsmarknad. Det har rapporterats i medierna om ett omfattande fusk i exempelvis byggbranschen. Det handlar om brister i personalliggare, om att ett stort antal personer arbetar illegalt i Sverige och om brister i arbetsmiljön, vilka också har lett till ett stort antal dödsolyckor. Detta är klandervärt.

Min fråga är: Vad gör regeringen för att motverka den här typen av missbruk och för att motverka oseriösa arbetsgivare?

Anf. 102 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Det korta svaret är att vi ökar kontrollerna. Vi har gjort det ganska rejält bara de senaste åren.

Vår grund är att det måste vara ordning och reda på svensk arbetsmarknad. Vi kan inte acceptera att vi har oseriösa företag som fuskar och fifflar och har illegal arbetskraft som de utnyttjar och låter jobba för 30 kronor i timmen och bo i en källare. De har en helt undermålig arbetssituation som till exempel kan leda till väldigt allvarliga olyckor, som vi har sett.

Nu har vi en speciell åtgärd på plats sedan några år tillbaka: en myndighetsgemensam arbetsplatskontroll. Polisen, Migrationsverket, Arbetsmiljöverket, Skatteverket och Ekobrottsmyndigheten gör kontroller på arbetsplatserna. De gjorde en sådan bara i förra veckan då de kontrollerade 100 byggföretag, och omedelbart fick 25 av arbetsplatserna slås igen för att de inte nådde upp till arbetsmiljökraven.

Det här kommer vi att fortsätta med, och vi kommer att fortsätta öka antalet sådana arbetsplatskontroller för att städa upp i den här branschen.

Frågestunden var härmed avslutad.

§ 12 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skrivelse

2019/20:3 Riksrevisionens rapport om myndighetsgemensamt arbete mot organiserad brottslighet

§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 2 oktober

2019/20:72 Farliga kurvor

av *Lars Beckman* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:73 Utmätning av kriminellas skadestånd

av *Johan Forssell* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:74 Vägmärken som ger trafikanter stöd

av *Lars Beckman* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:75 Förföljelse av bahaier i Iran

av *Anders Österberg* (S)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:76 Utvisning av våldtäktsmän

av *Ellen Juntti* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:77 Behovet av batterimetaller

av *Tobias Andersson* (SD)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2019/20:78 Plankorsningar för järnväg

av *Jimmy Ståhl* (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:79 Övergrepp i Bangladesh

av *Anders Österberg* (S)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2019/20:80 Migrationens samband med den grova gängkriminaliteten

av *Ellen Juntti* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:81 Det minskade anslaget till energieffektivisering

av *Tobias Andersson* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2019/20:82 Stopp på djurplågeri

av *Tobias Andersson* (SD)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

§ 14 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 2 oktober

2019/20:30 LSS

av *Lars Beckman* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:31 Handläggningstiderna för säkerhetsklassificering

av *Lars Püß* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2019/20:32 Stopp för könsstympning av flickor

av *Margareta Cederfelt* (M)
till statsrådet Åsa Lindhagen (MP)

2019/20:33 Kvaliteten på teknisk utrustning hos polisen

av *Lars Beckman* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2019/20:34 Antalet poliser

av *Johan Forssell* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:36 Afrikansk svinpest

av *Åsa Coenraads* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2019/20:37 Export av svenskt griskött till Kina

av *Åsa Coenraads* (M)
till statsrådet Anna Hallberg (S)

2019/20:38 Provtagning av hjorddjur

av *Åsa Coenraads* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2019/20:40 MFF och artikel 2

av *Ludvig Aspling* (SD)
till statsrådet Hans Dahlgren (S)

2019/20:42 Incels

av *Ebba Hermansson* (SD)
till statsrådet Åsa Lindhagen (MP)

2019/20:43 Konsekvens av felaktig behandling och statens ansvar

av *Thomas Morell* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:44 Medicinering med katastrofala följder

av *Thomas Morell* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

**2019/20:45 Elevers möjligheter att utveckla sitt nationella minoritets-
språk**

av *Linda Ylivainio* (C)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2019/20:51 Särskilt vaccinationsprogram för riskgrupper

av *Acko Ankarberg Johansson* (KD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

**2019/20:50 Bevarande och utbyggnad av den småskaliga vattenkraft-
ten**

av *Sten Bergheden* (M)
till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2019/20:48 Ökad skogsdikning

av *Sten Bergheden* (M)
till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2019/20:52 Stoppade arbeten inom järnvägssektorn

av *Patrik Jönsson* (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:53 Kompetensflykt inom järnvägssektorn

av *Patrik Jönsson* (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:54 Brister i trafikmiljön

av *Thomas Morell* (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:57 Konkurrensverket

av *Tobias Andersson* (SD)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2019/20:56 Bolagsverket

av *Tobias Andersson* (SD)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

§ 15 Kammaren åtskildes kl. 15.21.

Prot. 2019/20:14
3 oktober

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.02 och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om förändringar i regeringens sammansättning	1
§ 3 Anmälan om ersättare för gruppleddare för partigrupp	1
§ 4 Anmälan om kompletteringsval	2
§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	3
§ 6 Anmälan om uteblivna svar på interpellationer	4
§ 7 Anmälan om uteblivna svar på skriftliga frågor	4
§ 8 Ärende för hänvisning till utskott	4
§ 9 Svar på interpellation 2019/20:12 om förebyggande av hedersförtryck i skolan och bortförande av barn	4
Anf. 1 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	4
Anf. 2 AMINEH KAKABAVEH (-)	6
Anf. 3 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	7
Anf. 4 AMINEH KAKABAVEH (-)	8
Anf. 5 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	9
Anf. 6 AMINEH KAKABAVEH (-)	9
Anf. 7 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	10
§ 10 Svar på interpellationerna 2018/19:295 och 307 om elsparkcyklar i stadsmiljöer	11
Anf. 8 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	11
Anf. 9 HANS ROTHENBERG (M)	11
Anf. 10 JENS HOLM (V)	12
Anf. 11 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	13
Anf. 12 HANS ROTHENBERG (M)	14
Anf. 13 JENS HOLM (V)	15
Anf. 14 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	16
Anf. 15 HANS ROTHENBERG (M)	17
Anf. 16 JENS HOLM (V)	18
Anf. 17 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	18
Ajournering	19
Återupptaget sammanträde	19
§ 11 Frågestund	19
Anf. 18 TREDJE VICE TALMANNEN	19
<i>Satsningar på skolan .....</i>	<i>19</i>
Anf. 19 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	19
Anf. 20 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	20
Anf. 21 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	20
Anf. 22 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	20
<i>Situationen i förskolan .....</i>	<i>20</i>
Anf. 23 MICHAEL RUBBESTAD (SD)	20
Anf. 24 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	21
Anf. 25 MICHAEL RUBBESTAD (SD)	21
Anf. 26 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	21
<i>Polen och målet om nettonollutsläpp .....</i>	<i>22</i>
Anf. 27 ANNIKA QARLSSON (C)	22

Anf. 28 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)	22
Anf. 29 ANNIKA QARLSSON (C).....	22
Anf. 30 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)	22
<i>Likvärdigheten och anslagen till skolan och förskolan</i>	23
Anf. 31 DANIEL RIAZAT (V).....	23
Anf. 32 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	23
Anf. 33 DANIEL RIAZAT (V).....	23
Anf. 34 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	23
<i>Regeringens justering av energiskatterna</i>	24
Anf. 35 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD).....	24
Anf. 36 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)	24
Anf. 37 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD).....	24
Anf. 38 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)	25
<i>Förtroendet för rättsväsendet hos brottsutsatta företag</i>	25
Anf. 39 ARMAN TEIMOURI (L)	25
Anf. 40 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	25
Anf. 41 ARMAN TEIMOURI (L)	25
Anf. 42 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	26
<i>Arbetet med att förebygga ungdomsbrottslighet</i>	26
Anf. 43 GUSTAF LANTZ (S)	26
Anf. 44 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	26
Anf. 45 GUSTAF LANTZ (S)	26
Anf. 46 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	27
<i>Antibiotikaresistens</i>	27
Anf. 47 AMANDA PALMSTIERNA (MP).....	27
Anf. 48 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	27
Anf. 49 AMANDA PALMSTIERNA (MP).....	28
Anf. 50 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	28
<i>Klimatklivet och stadstrafiken</i>	28
Anf. 51 SOFIA WESTERGREN (M)	28
Anf. 52 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)	28
Anf. 53 SOFIA WESTERGREN (M)	29
Anf. 54 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)	29
<i>Människohandel</i>	29
Anf. 55 ADAM MARTTINEN (SD).....	29
Anf. 56 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	29
Anf. 57 ADAM MARTTINEN (SD).....	30
Anf. 58 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	30

<i>Stöldligor och inbrott på landsbygden</i>	30
Anf. 59 SOFIA NILSSON (C)	30
Anf. 60 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S)	31
Anf. 61 SOFIA NILSSON (C)	31
Anf. 62 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S)	31
<i>Rätten till målsägandebiträde i hovrätten</i>	31
Anf. 63 LINDA WESTERLUND SNECKER (V)	31
Anf. 64 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S)	32
Anf. 65 LINDA WESTERLUND SNECKER (V)	32
Anf. 66 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S)	32
<i>Antiken i skolans historieundervisning</i>	32
Anf. 67 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD)	32
Anf. 68 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	33
Anf. 69 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD)	33
Anf. 70 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	33
<i>Klimatbiståndet</i>	33
Anf. 71 MAGNUS MANHAMMAR (S)	33
Anf. 72 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	34
Anf. 73 MAGNUS MANHAMMAR (S)	34
Anf. 74 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	34
<i>Skydds jakt på varg</i>	35
Anf. 75 JOHN WIDEGREN (M)	35
Anf. 76 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)	35
Anf. 77 JOHN WIDEGREN (M)	35
Anf. 78 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)	35
<i>Skolans opartiskhet och elevers frånvaro vid klimatstrejk</i>	36
Anf. 79 ROBERT STENKVIST (SD)	36
Anf. 80 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	36
<i>Straffsatserna för narkotikabrott</i>	36
Anf. 81 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD)	36
Anf. 82 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S)	37
<i>Slopandet av straffreduktion</i>	37
Anf. 83 ELLEN JUNTTI (M)	37
Anf. 84 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S)	37
<i>Betygsinflation</i>	38
Anf. 85 PIA NILSSON (S)	38
Anf. 86 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	38
<i>Åtgärder för minskade utsläpp av växthusgaser</i>	38
Anf. 87 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M)	38
Anf. 88 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)	39
<i>Utvisning av utländska brottslingar</i>	39

Anf. 89 LARS-ARNE STAXÄNG (M)	39	Prot. 2019/20:14
Anf. 90 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	40	3 oktober
<i>Gröna och hållbara finansmarknader</i>	40	-----
Anf. 91 MARKUS SELIN (S).....	40	
Anf. 92 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)	40	
<i>Stränderosion</i>	41	
Anf. 93 LOUISE MEIJER (M).....	41	
Anf. 94 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)	41	
<i>En ny humanitär skyddsgrund</i>	41	
Anf. 95 KADIR KASIRGA (S).....	41	
Anf. 96 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	42	
<i>Fortsatt samarbete med Storbritannien om avfallshantering</i>	42	
Anf. 97 DAVID JOSEFSSON (M)	42	
Anf. 98 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)	42	
<i>Regelverket för likvärdighetsbidraget</i>	43	
Anf. 99 MARIA STOCKHAUS (M).....	43	
Anf. 100 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	43	
<i>Insatser mot missförhållanden på arbetsplatser</i>	43	
Anf. 101 LEIF NYSMED (S).....	43	
Anf. 102 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	44	
§ 12 Bordläggning	44	
§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar	44	
§ 14 Anmälan om skriftliga svar på frågor	45	
§ 15 Kammaren åtskildes kl. 15.21	47	